

Leta ke Pol kiri vuni Rom

1.1-7 A Pol e tani kakava na vuvuna kana galanga balika apostel

¹ Hau a Pol, na vora ke Iesus Kristus. A Vuvu mule e makiau kata kara apostel, ki geriau kata tani kakava kana Kalohua Kemi.

² Na Kalohua Kemi kua, ia a Vuvu ti mapamapa varira za na profet kamahi dia kene vapolungania na poloka Buk Tumonga ke Vuvu. ³ Na Kalohua Kemi kua, ia na Kalohua Kemi kua na vuna ni Tuna. Na Tuna kua ti bele kini kara tinoni, kini kara zukani Devit. ⁴ A Iesus Kristus, a Vuvu e vatunga kavakava ni dolu habuka, ia na Tuna matoto, kua kilaka e valamari mulehia na matea kamana matuhanga kapou kana Vule Tumonga. ⁵ Ni Kristus za, a Vuvu kini mahari maratanidolu, kini vala matuhanga ni hita, hita kata kara apostel kana manumanu na kantri laveve kua beta dia na lala a Vuvu, dia kata lala nazia kua a Vuvu ti katia kadia, dia kata lala dia na bilip dia na longoria dia na muri na polea ke Vuvu dia na vala glori na hizana. ⁶ Miu ve ia miu ta koi lupuanga kamana nuhu kamahi kua miu kata kara manumanu ke Iesus Kristus ve.

⁷ Miu habu tazigu mata mulimuli kua bukuni Rom. A Vuvu e kulina matoto kirimiu, ia kini koi kirimiu, miu kata kara kana manumanu matoto. Hau mule ta vapolungania polea kua kirimiu. Paleka a Vuvu a Tamadolu kamana

kadolu Paraha a Iesus Kristus, hiro na maharimiu matoto, hiro na katia magalimiu ni ngoro valugu.

1.8-15 A Pol e kulina kete hadavi mulehia a vuni Rom

⁸ Kuligu kata muga tani barae ni miu, habuka na palaka laveve na vulovulo dia te longoria rereka kami bilip. Kubarae ka lala kata lohoia katiukatiu ni miu, ka hate motunia matoto a Vuvu ni miu laveve na hizani Iesus Kristus. ⁹ A Vuvu kua hau ta vovora kana ka gala tatani kakava na Kalohua Kemi ke Tuna, e lala habuka, marigo dama ia ta lala kata lolotu kirimiu. ¹⁰ Na golea katiu kua ta lala kata lolotu na huhulenia a Vuvu kirina ia kua, kete longoriau ni nap kete katia kua kata vano na hadavimiu pitu. ¹¹ Na vuna e kuligu matoto kata vano na hadavimiu kata vala na presen kana Vule Tumonga taza ni miu, kete vabadanganimiu. ¹² Hau e kuligu kami bilip kete vabadanganiau, kagu bilip ve kete vabadanganimiu. Tolu kata kubarae, ni nap tolu kata varibadai.

¹³ Habu tazigu mata mulimuli, hau e kuligu miu kata lala matotonia pebarae, boto luba ta lala kata lohoia kata mamai ni miu. Palaka boto laveve ia na golea katiu da e bele ia pe poroporo kini beta ne vano hahadavimiu. E kuligu kata gala na pidaka miu kata vinim taza ni miu kena beta dia na lala a Vuvu, dia na kara Kristen. Habuka kua ta katia na palaka taza kua beta dia na lala a Vuvu. ¹⁴ Na vuna a Vuvu ia e vala galanga kua ni niau kata vano na kodonia a vuni

Grik ia mai nuhu kua beta dia na bukuni Grik ve, ia mai ve na nuhu kua kadia save vona, kamana nuhu kua beta kadia save vona. ¹⁵ Kubarae ki kuligu matoto kata vano ve ni miu na taon kapou ni Rom, na vaketekete ve ni miu na Kalohua Kemi ke Vuvu.

1.16-17 Kalohua Kemi ia na matuhanga ke Vuvu

¹⁶ Na vuna, hau beta na lala kata pupuae kua kata tatani kakava na manumanu na Kalohua Kemi na vuna ni Kristus. Na vuna na matuhanga kapou kua ke Vuvu, ia e ngoro na Kalohua Kemi kua. Ia na matuhanga kua za kua e gala ki pepele mulehia manumanu laveve kua dia ta bilip. Muga ki pele mulehia a vuni Iuda, ba muri ki pele mulehia ve nuhu kua beta dia na lala a Vuvu. ¹⁷ Na Kalohua Kemi kua, e tani kavakava ni dolu na dalangana kua a Vuvu e katidolu tolu ka kara manumanu kua e mahoto na matana. Tolu kata muga bilip, ia ni nap kete kohanidolu na nuhu kua e mahoto na matana. Na vuna na bilip za, ia nap tolu ta kara manumanu kua e mahoto na matani Vuvu. Habuka na buk ke Vuvu e tania, “Manumanu kua dia ta bilip, ia da a Vuvu e kohanidia na manumanu kua dia ta mahoto na matana, dia ka mahuri.”

1.18-23 Manumanu laveve dia te vala lamadia kiri Vuvu

¹⁸ Tolu ta lala habuka a Vuvu kua e heta na lagato, e vabeleni kavakava kana magali varitihia kara moge kana manumanu kua dia te vala lamadia kirina, dia kene kakatia moge zahazaha. Kadia moge zahazaha kamahi kini

gala kini papala katia na matotoka polea. ¹⁹ Na vuna manumanu kamahi kena ia kava dia te lala na moge laveve ke Vuvu. Na vuna a Vuvu mule ia e vatunga ni dia. ²⁰ Na varivuvuka matoto kua a Vuvu e katia goloaloa laveve ki bele, ki mai na tauna kua, manumanu laveve dia te hadavia na goloa laveve kua a Vuvu e katia ki bele. Kubarae ia e nap manumanu dia kata hadavia dia na hada lala na moge kamahi ke Vuvu kua e ngoro paritigi, kamana kana matuhanga kapou kua e ngoro vuvua. Kubarae ki mara beta kaka katiu ni tani barae, "Hau kua beta kagu manaunaua vona, na vuna hau beta na lala a Vuvu."

²¹ Dia ta lala a Vuvu, palaka ki beta dia ne lolotu vona habuka kadia Vuvu, o ti beta dia ne hahate motunia. Bakadia ti harodo dia kene longolongo. ²² Dia ta tania habuka kadia save vona, palaka dia te longolongo, ²³ dia kene vavala lamadia kiri Vuvu matoto kua e mahuri roro, kini beta dia ne lolotu vona. Palaka dia te kadivia na hanunuka tinoni, ia mai na hanunuka manu kamahi kamana enimel kamahi kamana matabunu kamana taloa kamahi, dia kene lolotu na goloaloa kamahi kua.

1.24-32 Manumanu dia ta lala dia kata kakatia moge zahazaha luba

²⁴ Kubarae, a Vuvu kini vatidia za dia kene mumuri na kadia hatuhatua zahazaha kua e haharehidia dia kata kakatia moge kua e mata hilehilea na matani Vuvu, dia ka lala dia kata lupu dia na kakatia moge mata hilehilea na livuhadia mule. ²⁵ Ti beta dia ne bilip na

matotoka polea ke Vuvu, na vuna ti kulidia dia kata bilip na vairukua. Kubarae dia kene lolotu na goloaloa kua a Vuvu mule e katia, kini beta dia ne lolotu na Kaka kua e katia goloaloa kua ki lohu. Palaka a Vuvu ia na vuvuna goloaloa laveve, kubarae manumanu laveve dia kata vazahenia hizana na dama laveve ni ma vavano, beta hozohozoana. Ia limoha.

²⁶ Kubarae a Vuvu kini vatidia za dia kene ma kakatia kadia moge mata hilehilea kara puaea. Tavivine ve dia te zuka tapunia hatuhatua mahoto kua kara tamohane za, dia kene vavaitago kamana tavine mule. ²⁷ Tamomohane ve, ia dia te pebarae ve. Ti beta ni kulidia dia keteni vavaitago kamana tavine, polokodia kini dudulu kara tamohane mule. Tamomohane dia te kakatia mogepa puaea kamani tamomohane mule, kubarae dia mule dia kene pepelea kadoana kadia moge zahazaha kua.

²⁸ Kamana kua ki beta ni kulidia dia kata pelea lohoihoia ke Vuvu dia na mumuri vona, pale, a Vuvu ia vatidia dia kene mumuri na kadia lohoihoia kua e zaha matoto. Dia kene kakatia moge kua tolu ta lohoia kua mara beta kaka ni kakatia. ²⁹ Polokodia ki vonu na moge kamahi kua beta ni mahoto, kamana moge zahazaha kamahi, mogepa ngaroa kamana biheia, mogepa magali zahanga kara kaka, mogepa hada potipotia, mogepa hubi matematea na kaka, varihubia, mogepa rukurukua na kaka, mogepa zahanga kara kaka, kamana pole vanahoa. ³⁰ Dia ta nuhuta katikati na polea kua kete vavairohia kaka. Ki beta matoto ni kulidia kiri Vuvu. Dia ka nuhuta valahanga, dia ka nuhuta bikheth dia

ka lala dia kata vavazahezahenidia. Dia ka nuhuta vabelebelea na moge zahazaha kua beta kaka ni lala kete hahada varira. Dia ka lala dia kata bibikhet ni habu tamadia kamani habu titinadia. ³¹ Ti beta lohoihoia pa ni dia. Kua dia na mapamapa dia kata katia golea katiu, da dia ta vairuku beta dia kata katia. Ki beta dia ne hahada lala vinekedia matoto. Mara beta dia na lohoi bala golea zaha kua e katua ni dia. ³² Dia ta lala na lo ke Vuvu kua e tania habuka, a Vuvu da e vaihubi mate manumanu kamahi kua dia ta lala dia kata kakatia moge mata baraerae kua, dia ka kakavunia ve manumanu motu dia kata kakatia moge zahazaha kamahi kua.

2

2.1-16 Na kotoa ke Vuvu ia e mahoto

¹ Kubarae, azei ho kua tu gala ku sisikelnia moge kana kaka motu, tabarae nu tania habuka ho beta ka manaunaua vona. Longoria, kua taem tu sisikelnia kaka, ia na polea kena, ia vavano mule kiriniho ve kena. Na vuna ho azei kua tu lala koto sisikelnia kaka motu, ho ve tu lala koto kakatia moge zahazaha kena ia e lala kete kakatia. ² Tolu ka lala kubarae, a Vuvu ia e lala kete koto kara manumanu kua dia ta lala dia kata kakatia moge zahazaha kua. Na moge kua a Vuvu e katia ia e mahoto matoto. ³ Tu lala koto papadea polea kara kaka kua e lala kete kakatia moge zahazaha, palaka ho ve tu lala koto kakatia moge zahazaha kena ia e lala kete kakatia. Kubarae tu lohoia da mara beta a Vuvu ni koto kiriniho ve, ai? ⁴ Karae tu kanizunia na moge

mata muli matoto kua a Vuvu e katia ni niho, kua e hada vano niho za ku kakatia ka moge zahazaha kamahi, ki beta ni huria kete kolia ka moge zahazaha? Ho tu lala habuka na moge ke Vuvu e kemi matoto, na vuna e paparakilania kete peleho ni nap koto zuka tapunia ka moge zahazaha, nu vamule vona. ⁵ Palaka na vuna kua beta matoto za ni kuli koto longoria polea ki beta ve ni kuli koto zuka tapunia ka moge zahazaha, pele, ia tu vavahitinia na magali varitihia ke Vuvu kiriniho. Kua tani vano ni bele na damana kotoa kapou ke Vuvu, ia da e vatunga kavakava matoto kana magali varitihia kiriniho. ⁶ A Vuvu, da e kadea manumanu laveve, muri na kadia mogemoge kamahi kua dia ta kakatia. ⁷ Nuhu kamahi kua dia ta lala dia kata babada matoto kua dia kata kakatia moge kemikemi, dia ka lala dia kata kakaze kara glori kamana hiza kapou ke Vuvu, kamana mahuri roroa, ia da a Vuvu e vala na laep kara mahuri roroa ni dia. ⁸ Palaka nuhu kua dia ta lala dia kata lolohoi kiridia mule, ki beta ni lala kete kukulidia kara matotoka polea, dia ka gala kakatia moge zahazaha kamahi, a Vuvu da e vadua langaria matoto kana magali varitihia kiridia. ⁹ Bizea kapou matoto da e dua langalanga kara nuhu kena dia ta lala dia kata kakatia moge zahazaha. Da mugamuganga a vuni Iuda, ba muri nuhu kua beta dia na lala a Vuvu. ¹⁰ Palaka a Vuvu da e vala glori kamana hiza kapou, kamana magali malugu na manumanu laveve kua dia ta lala dia kata kakatia moge kemikemi. Da e vala ni vuni Iuda muga ba muri ki vala ve na nuhu kua beta

dia na lala a Vuvu. ¹¹ A Vuvu beta ni lala kete hada palipali.

¹² Manumanu laveve kua beta dia na lala lo dia ka lala dia kata kakatia moge zahazaha, ia da dia ta golugolu. Ia vata kua beta dia na lala na lo. Kua manumanu laveve kua dia ta lala na lo, dia ka kakatia moge zahazaha, a Vuvu ia da e muri na polealea na poloka lo ki koto kiridia vona. ¹³ Na vuna mara beta nu lolongoria za na lo nu nap koto mahoto na matani Vuvu. Beta. Nuhu kua dia ta lala dia kata kakatia nazia kua na lo e tatania, ia dia za da dia ta mahoto na matani Vuvu. ¹⁴ Manumanu kua beta dia na lala a Vuvu, dia beta na lo ke Vuvu ni dia, palaka na kadia lohoihoia kamana kadia hatuhatua dia ka lala dia kata mumuri na lohoihoia kamahi na poloka lo. Kadia hatuhatua ia e balika kadia lo. ¹⁵ Na kadia mogemoge kamahi ia e vabeleni kavakava habuka na lo ke Vuvu e vapolunganga na polokodia. Na vuna na kadia hatuhatua, da e tatania ni dia habuka dia ta kakatia moge kemi, o dia ta kakatia moge zaha. Na vuna boto taza kadia hatuhatua e lala kete papadea polea kiridia, boto taza e lala kete tatania ni dia habuka golea dia ta kakatia ia e mahoto. ¹⁶ Na Kalohua Kemi kua ta vavaketea ia e pebarae, na damana vona kua da a Vuvu ti vala ni Iesus Kristus na galanga kua kete sikelnia lohoihoia laveve kua e ngoro paritigi na poloka manumanu laveve.

2.17-24 A vuni Iuda dia ta lohoia dia ka tania habuka na lo e nap kete kodonidia ni pele mulehidia

¹⁷ Kua miu, vuni Iuda; miu ta vavaka maroro na lo, miu ka konakona habuka miu na manumanu ke Vuvu. ¹⁸ E limoha, miu kua, miu ta lala matotonia na lohoihoia ke Vuvu, miu ka hada lala nazia e zaha, nazia e kemi, na vuna ti sikulianga miu na lo ke Vuvu. ¹⁹ Miu ka lala miu kata tatania habuka, e nap miu kata vatunga dala na manumanu kua matadia e ba keukeu. Miu ka habuka laet kua e hahada kara manumanu kua dia ta mimia na poloka rodo ki beta dia na lala a Vuvu. ²⁰ Miu ta lohoia habuka, e nap miu kata sikulnia manumanu kua dia ta babatola, miu ka nap miu kata sikulnia kapiropuru kotekote matoto. Na vuna miu ta vaka maroro habuka, miu ta pelea na vuvuna lohoihoia kemikemi kamana matotoka polea laveve na poloka lo. ²¹ E limoha, miu ta lala miu kata sisikulnia manumanu motumotu, palaka e kuziha ki beta miu na lala miu kata sisikulni mulehimiu mule? Miu ta lala miu kata tatania na manumanu kubarae, beta dia kata vavanaho, palaka, karae miu mule beta miu na lala miu kata vavanaho? ²² Miu ta lala miu kata tatani barae, "Lahiahia beta miu kata katia makina magali buhua." Palaka karae beta miu na lala miu kata kakatia mogepa magali buhua? Miu ta lala miu kata tatania habuka beta matoto ni kulimiu kara vuvu vairukuruku, palaka beta miu na lala miu kata vavanahea goloaloa na poloka tempel kamahi kana nuhu kua beta dia na lala a Vuvu? ²³ Miu ta lala miu kata kokona zahenimiu mule miu ka tania habuka miu ta lala na lo ke Vuvu. Palaka miu mule miu ta lala miu kata raraga halavia na lo, kubarae miu ka vavala

hiza zaha ni Vuvu. ²⁴ Na buk kana Paraha e pole na kamiu moge kua, ki tani barae, “Ia vuvuna ni miu, manumanu bukuna vulovulo kua, dia ka gala dedelahania hizani Vuvu.”

2.25-29 Vatomutomua matoto

²⁵ Kadolu moge a vuni Iuda kua tolu ta lala tolu kata vatomutomu, ia e kemi, kua tolu na lala tolu kata mumuri papa na lo. Palaka tolu na gala raraga halavia na lo, ia vata kua tu vatomutomuha kava, ia ho tu ba habuka ma beta nu vatomutomuha. ²⁶ Kua nuhu kua beta dia na lala dia kata vatomutomu, kua dia na lala dia kata mumuri papa na lo, karae mara beta a Vuvu, ni hadavidia ni tania habuka, ti vatomutomuhadia kava? ²⁷ E limoha, miu vuni Iuda, miu ta lala kemikemihia matoto na lo ke Vuvu, ki vatomutomuhamiu. Palaka kua ta miu na raraga halavia na lo, pele na kaka kua beta ni lala a Vuvu ki beta ni vatomutomuha ia, palaka ki mumuri papa na lo, da ti padea polea kirimiu. ²⁸ Ia vata kua ta kamama kamani katiti hiro na Iuda hiro ka valohiho, o kua e vatomutomuha ho, ia beta nu Iuda matoto kena, beu. ²⁹ Kaka Iuda matoto, ia kua poloka e mahoto na matani Vuvu. Vatomutomua matoto beta ni kua e keketoa hulita kaka, beu. Vatomutomua matoto ia kua kaka kete pokizia kana mogemoge kamana kana lohoihoia kamahi. Moge kua mara beta ni bele na mogepa murimuri na polea kua e vapolunganga na lo, beu. Na goloa kua ia na Vule Tumonga ke Vuvu e lala kete vavablenia na poloka kaka. Azei kua na Vule tumonga

ti pokizia kana mogemoge kamahi, ia beta ni hizanga na matana manumanu. Palaka na matani Vuvu, kaka kena ia hizana vona.

3

3.1-8 Moge zaha mara beta ni ditaduria na moge kemi

¹ Goloa kemi zia e lala kete bebele na mogepa vatomotomua? A vuni Iuda dia ta vinim ziha nuhu kua beta muga dia na lala a Vuvu, na mogepa vatomotomua? ² E limoha! A Vuvu e vala goloa kemikemi matoto luba ni vuni Iuda. Muga matoto, a Vuvu ia e vala kana polea ni dia, dia kata hada poto vona. ³ E ki matoto habuka, a vuni Iuda luba beta dia na muri papa na polea kua. Palaka e kuziha? Kua ni beta dia na bilip, karae da e katia a Vuvu ki beta kete muri na kana polea mule? ⁴ Mara beta! Manumanu laveve dia ta lala dia kata mata vairukuruku, palaka a Vuvu katiu papa, ia mara beta matoto ni vairuku. Habuka kua na polea kana Paraha e tania,

“Vuvu kua kunu pole, ka polea laveve ia e mahoto ki matoto za. Kua dia na lohoia dia kata koto kiriniho, ia da tu vinim kotoa za.”

⁵ Palaka manumanu taza dia ta lala dia kata tani barae, “Moge zahazaha kua hita ta kaka-tia ia e kemi. Na galangana vona. Kahita moge zahazaha ia kete vablenia kemia ke Vuvu kirihita nuhuta moge zahazaha. Kubarae, e beta ni mahoto kua a Vuvu keteni kokoto ve kirihita taraka moge zahazaha.” ⁶ Polea kua, beta matoto ni matoto! Kua ta polea kuari

ni matoto, pele a Vuvu da ti koto ziha kara manumanu na vulovulo? ⁷ Palaka manumanu taza da dia ta vaigege ve dia ka tani barae, “Kua kagu mogepa vairukua ni lala kete vavabelenia na mogepa matotoka polea ke Vuvu, ki vavala ve glori vona, pele da ti tani zingania kirigu habuka hau ta kakanaka moge zahazaha, ki koto kirigu?” ⁸ Polea kua ia balika polea mavuru kua manumanu dia ta lala dia kata tatania, “Tolu kata dopa katia moge zahazaha, ia na moge kemi kete bele.” Manumanu taza dia ta lala dia kata papadea polea kirigu dia ka tatania habuka, polea kua ta lala kata vavala na manumanu, ia e balika polea mavuru kuari za. Palaka a Vuvu da e koto kara nuhu kua dia ta tatania polea kua, ki kati zahatia matoto ni dia, dangea kadia moge zahazaha.

3.9-20 Beta matoto kaka katiu kua ni beta kana manaunau vona

⁹ Pele da ti kuziha kua? Karae tolu a vuni Iuda, tolu ta dopa tolu ka mahoto livutia manumanu motu? Beta matoto! Na vuna kava tolu mule kava tolu te tania habuka, tolu laveve tolu ta lala tolu kata kakatia moge zahazaha, tolu vuni Iuda ia mai a vuni haiden ve. ¹⁰ Na vuna na polea ke Vuvu e tani barae,

“Ti beta matoto kaka katiu ni mahoto. Beta matoto.

¹¹ Ti beta matoto kaka katiu kua kana save kemi vona. Ti beta matoto kaka katiu ni kakaze kiri Vuvu.

¹² Manumanu laveve dia te vala lamadia kiri Vuvu kava. Manumanu laveve dia te

kubarae laveve, dia ta manumanu zahazaha matoto. Ti beta kaka katiu kua ni lala kete kakatia moge pa. Beta matoto.

- 13 Polea kua e lala kete gogotala na havadia, e mavuru balika mavuruka kaka mate na poloka lovo kua e ngapa vatada. Kadia polea laveve ia e vonu na vairukua za. Havadia e vonu na polea kua kete vavairohia kaka, balika posin kana matabunu zaha.
- 14 Havadia ia e vonu za na varidelaha kara vairovairoa na kaka motu.
- 15 Dia ta lala dia kata baribari taputapu za kua dia kata hubi matehia kaka.
- 16 Dia ta lala dia kata lobilobi dia na katikati golea kua kete kerohia mianga kana manumanu motu.
- 17 Beta dia na lala na mogepa magali katiua kamana kaka motu.
- 18 Beta matoto za dia na kuahinia a Vuvu.”

19 Tolu ta lala kubarae, na polea laveve na lo, ia e valanga kana nuhu kua e tanga kete valanga ni dia, dia kata mumuri vona. Kubarae mara beta kaka katiu ni tani barae, “Hau kua hau beta kagu manaunaua vona.” Beta matoto. Tolu laveve na palaka laveve, ia kadolu manaunaua vona na matani Vuvu. 20 Na vuna mara beta kaka katiu ni mahoto na matani Vuvu na vuna kua e lala kete mumuri na lo. Na vuna tolu ta lala, na taem tolu te dopa tolu kene hahada lala na lo, pale, ia ti ba dopa kini vavatunga kavakava kadolu moge zahazaha kamahi.

3:13 Sng 5.9; Sng 140.3. **3:14** Sng 10.7. **3:15** Ais 59.7-8.
3:18 Sng 36.1. **3:20** Sng 143.2; Ga 2.16.

3.21-31 Kaka kua e bilip ni Iesus Kristus ia ti valanga hiza kua, kaka kua e mahoto vona

²¹ Palaka kua, a Vuvu ti vatunga na dala motu katiu kua tolu kata muri vona, tolu na mahoto na matani Vuvu vona. Beta ni na dalangana murimuria na lo. Beta. Na dala kua, ia a Vuvu e mapamapa vona, polealeana ki ngoro na poloka lo ke Moses kamana profet kamahi bukuni varira. ²² Na polea kua ia pebarae. Manumanu laveve kua dia ta bilip ni Iesus Kristus, ia a Vuvu e kohanidia na manumanu kua dia ta mahoto na matana. A Vuvu e kati baraenia na manumanu laveve kua dia ta bilip ni Kristus, ia vata kua ho azei o nazia kua tu katia kava. ²³ Na vuna tolu manumanu laveve, tolu ta katia moge zahazaha, ki mara beta matoto kaka katiu ni nap kete mia na poloka glori ke Vuvu. ²⁴ Palaka kua, a Vuvu ti katidolu tolu kene mahoto na matana, na vuna na kana mahariharia mata muli kua e vala vetania ni dolu na vuna ni Kristus Iesus, kua e pele gotalani mulehidolu na karabus na moge zahazaha. ²⁵ A Vuvu, ia ti opa ni Tuna mule kete mate topona ni maliki kete pele kakava manaunaua kana nuhu kua dia ta bilip vona. A Vuvu e kati baraenia, kana magali varitihia kiridolu taraka moge zahazaha kini malugunia. Kini vatunga kavakava habuka ia e mahoto matoto. Na vuna muga, ia e hada vanonia za ki beta ni huria kete koli tapunia moge zahazaha. ²⁶ Palaka meni na taem kua, a Vuvu ti vatunga kavakava habuka ia mule ia e mahoto matoto. Kubarae, manumanu laveve kua dia ta bilip ni Iesus, a Vuvu e lala kete

kohanidia, na manumanu kua dia ta mahotohoto na matana. ²⁷ Kua tani pebarae, pele azei da ti nap keteni kona zaheni mulehia? Beta matoto. Na vuna a Vuvu beta ni tania habuka ti beta kadolu manaunaua na vuna kua tolu ta mumuri na lo. Beta. Kaka kua e bilip ni Iesus za, ia da a Vuvu e kohania ia na kaka kua e mahoto na matana. ²⁸ Kubarae, tolu kata lala matotonia pebarae, tolu ta mahoto na matani Vuvu na dalangana bilip za. Beta ni na dalangana muria na lo. ²⁹ Pele, karae a Vuvu ia na Vuvu ke vuni Iuda za? Beu. Karae beta ia ni na Vuvu kana nuhu kua beta dia na lala a Vuvu ve? E, ia kadia Vuvu ve. ³⁰ A Vuvu ia e katiu papa za. Ki lala kete hahada kara bilip kana kaka kua bukuni Iuda, ia mai kana nuhu kua beta dia na lala a Vuvu, ki kokohanidia na manumanu kua dia ta mahoto na matana. ³¹ Pele kua tolu ne tatania habuka na bilip ia ti na goloa matoto, pele tolu keteni zuka tapunia na lo? Beta matoto! Kua tolu na bilip matoto, pele ia da ti nap tolu keteni vabadangania na lo.

4

4.1-12 A Vuvu e kohania a Abraham na kaka kua e mahoto

¹ A Abraham ia na tinoni balika tolu, e ia ki na tubudolu. Da tolu kata tani ziha ni Abraham?

² Kua ni matoto a Abraham e katia moge kemi a Vuvu kini kohania ia na kaka kua e mahoto, pele e nap a Abraham kete vazaheni mulehia hizana. Palaka na matani Vuvu, a Abraham beta za ni katia goloa kemi katiu kua kete nap kete

vazahezaheni mulehia vona. ³ Na poloka buk ke Vuvu e tani ziha? “A Abraham, ia e bilip ni Vuvu, a Vuvu kini kohania ia na kaka kua e mahoto.”

⁴ Kua kaka katiu kini katia galanga kini kadoa vona, pele na kadoana, e beta ni kohanga na presen. Beu. Kadoana kena e pelea, ia na koliana kana galanga kua ia e katia. ⁵ Palaka a Vuvu ia e kohania manumanu zahazaha, dia ta mahoto na matana, ia na vuna kua dia ta bilip za. Beta ni vuna na galanga kemi katiu kua dia ta katia. ⁶ A Dedit ia e pole ve na golea kua ki tania. Ia e pole na hilohiloa kana kakanaka moge zahazaha kua a Vuvu ti kati kemihia matoto vona, kini kohania ia na kaka kua e mahoto na matana. Ia vata kua e katia galanga kemikemi o beta. ⁷ A Dedit e tani barae,

“Hilohiloa kapou e lala kete bele na kaka kua kana manaunaua a Vuvu ti lohoi bala a Vuvu kini kari havutia kana manaunaua kamahi.

⁸ Hilohiloa kapou e lala kete bele na kaka kua a Vuvu da ti lohoi bala kana manaunaua kamahi.”

⁹ Pele karae, da a Vuvu e kati kemihia za na nuhu kua e vatomutomuhadia za ai? O karae mara beta a Vuvu ni kati kemihia ve na nuhu kua beta ni vatomutomuhadia? Pele, tolu kata tani ziha ni Abraham? Tolu ta tatania habuka, a Abraham e bilip ni Vuvu, kubarae, na vuna na kana bilip za, a Vuvu kini kohania ia na kaka kua e mahoto na matana. ¹⁰ Pele ngiza matoto, kua a Vuvu ti kohania a Abraham, na kaka kua e mahoto na matana, karae muga o muri na kua

ti vatomotomuha ia? Tolu ta lala, a Abraham ia ma beta ni vatomotomuha ia, a Vuvu kini kohania ia na kaka kua e mahoto na matana. ¹¹ Kana vatomotomua ia na mak kua e vatunga habuka, ia e muga ki bilip, a Vuvu kini kohania ia kaka kua e mahoto na matana, ba muri kini vatomotomuha ia. Kubarae a Abraham ia na mugapa tubuna manumanu laveve kua dia ta bilip ni Vuvu, a Vuvu kini kohania na manumanu kua dia ta mahoto na matana, ia vata kua beta ni vatomotomuhadia. ¹² Nuhu kua e vatomotomuhadia, ia dia na habu tubuni Abraham ve. Na vuna dia ta muri na kana moge dia ka bilip, habuka kua ia e bilip muga ni Vuvu, ba muri kini vatomotomuha ia.

4.13-25 Na promis ke Vuvu ia kana manumanu laveve kua dia ta bilip

¹³ Varira a Vuvu e mapamapa ni Abraham kamani habu tubuna habuka, kete vala garigari laveve ni dia. Kilaka kua, beta lo, a Abraham ki beta ni mumuri na lo, a Vuvu ki katia na promis kua kamana. A Abraham ia e bilip za na polea ke Vuvu, a Vuvu ia kini kohania ia na kaka kua e mahoto. Kubarae a Vuvu kini vala na promis kua vona. ¹⁴ Kua ni matoto habuka, nuhu kua dia ta lala dia kata mumuri na lo, da dia za da dia ta pelea na goloaloa laveve kua a Vuvu e promis kete vala, pele da na bilip ti beta galangana. Na promis ke Vuvu ve, da ti venga za. ¹⁵ Na vuna na lo, e bele, manumanu ki beta dia na lala dia kata mumuri vona, kubarae magalini Vuvu ki lala kete halavidi kiridia. Palaka kua tani beta

4:11 Stt 17.10. **4:13** Stt 17.4-6; 22.17-18; Ga 3.29. **4:14** Ga 3.18.

lo, da ti mara beta tolu na padea polea kara kaka tolu na tania habuka beta ni lala kete mumuri na lo.

¹⁶ Kubarae, bilip ia na goloa kapou. Na promis ke Vuvu, ia e vala vetanga ni habu tubuni Abraham laveve balika presen katiu. Ia vata kua tolu ta mumuri o kua beta tolu na mumuri na lo ke vuni Iuda. Na vuna a Abraham ia na tamana manumanu laveve kua dia ta bilip. ¹⁷ Balika kua na buk ke Vuvu e tania, “Kava te katiho kunu kara tubuna manumanu laveve.” Na promis kua, e bele na vuna, a Abraham ia e bilip ni Vuvu, na Vuvu kua e lala kete valamari mulehia kaka na matea. Ki katia ve goloaloa laveve kua varira beta ni bele, ki bele.

¹⁸ Kilaka kua a Vuvu e vala promis ni Abraham habuka, a Abraham da e kara habu tubuna manumanu laveve, a Abraham beta ni lala a Vuvu da e kati zingania goloaloa laveve kua e promis kete katia. Na vuna goloa mata barae kua e vitiha matoto. Palaka a Abraham e bilip ni Vuvu, kubarae ia kini kara tubuna manumanu laveve, habuka kua a Vuvu e tani barae vona, “Habu kapupu, da dia ta luba matoto, balika vitovito kamahi.” ¹⁹ A Abraham kana krismas ti 100, kini lapunu zaha matoto, ia ki lala habuka ti mara beta ni taruhia kapiru, ki vano ve a gona a Sara, e kupi ki mara beta ni kove. Palaka kana bilip ia e ba matuha matoto. ²⁰ A Abraham e taruhia kana lohoihoia za na promis kua, ki beta ni lohoi ruarua, ni vatia bilip. Kana bilip e vatuharia poloka. Ia e vala glori ni Vuvu. ²¹ Ia

e bilip matoto za habuka, a Vuvu e nap kete katia golea laveve kua e mapamapa kete katia. ²² Na vuna na bilip ke Abraham za, a Vuvu kini kohania ia na kaka kua e mahoto na matana.

²³ Na polea kua e vapolunganga na poloka buk ke Vuvu ki tani barae voa, "A Vuvu e kohania na kaka kua e mahoto na matani Vuvu." Polea kua e beta ni tania kiri Abraham za, beta. ²⁴ Ia e tania kiridolu nuhu kua a Vuvu ti kohanidolu na nuhu kua tolu ta mahoto na matana, tolu ka bilip ve ni Vuvu kua e valamari mulehia a Iesus kadolu Paraha na matea. ²⁵ Na vuyuna na kadolu manaunaua kamahi, a Vuvu ia kini vatia za manumanu dia kene hubi matehia a Iesus. A Vuvu ki valamari mulehia na matmat, kete nap tolu kata mahoto na matana.

5

5.1-11 A Vuvu e kohanidolu na manumanu kua e mahoto na matana

¹ Kubarae, a Vuvu kini kohanidolu na manumanu kua tolu ta mahoto na matana na vuna kua tolu te bilip kava, kini beta tolu ne ma vavarizahati kamani Vuvu, na vuna na galanga kua kadolu Paraha a Iesus Kristus e katia kadolu. ² Na vuna kua tolu te bilip, a Kristus ia ti peledolu kini taruhidolu, tolu kene mimia na poloka mahariharia ke Vuvu matoto. Kubarae tolu ka lala tolu kata guguria a Vuvu kete peledolu, tolu na zahe mia papa matoto kamana heta na lagato, tolu na hilohilo kamana. ³ Beta ni golea kua za kua tolu ta hilohilo vona. Beu. Tolu kata hilohilo ve kua ta na bizea ni dudua taturidolu ve. Na vuna tolu ta lala, bizea kamahi

ia kara kadolu kemia. Bizea kamahi kua tolu ta hahatunia, ia e vatuharidolu tolu ka madi ki babada. ⁴ Kua tolu na madi ni bada, pele da tolu te nap tolu keteni pala katia na parakilakilanga kua e bebele kiridolu. Kua tolu na papala katia na parakilakilanga kua e mamai kiridolu, pele, da tolu te bilip ni Vuvu tolu kene guguru kirina kete kodonidolu, ni pele mulehidolu. ⁵ Kua tolu kene hahatu a Vuvu kete kodonidolu, pele beta tolu na lala tolu kata hahatu veta. Beta. Na vuna a Vuvu kava ti vala na Vule Tumonga ni dolu, kamana moge ke Vuvu kua e lala kete kukulina kara manumanu, kua na Vule Tumonga ti valikiria kara polokodolu.

⁶ Kilaka kua beta matoto kadolu matuhanga kua tolu kata kodoni mulehidolu, a Kristus ia ti bele na taem kena matoto, kini mate kete kodonidolu, nuhuta moge zahazaha. ⁷ E limoha, mara beta kaka katiu ni dolu kua, ni nap kete vala ia mule, ni mate kua kete kodonia kaka mahoto katiu. Palaka tauka e nap kaka katiu e kulina kete vala ia mule ni mate kara kaka katiu kua e dopa ki kemi matoto. ⁸ Palaka a Vuvu ia e vatunga habuka e kulina matoto kiridolu, ia kini geria a Kristus kete ziho ni mate kiridolu, kilaka kua tolu ta ba mimia na poloka kadolu moge zahazaha kamahi. ⁹ A Kristus e mate topona ki maliki kete vazuguvidolu tolu na klin, a Vuvu kini kohanidolu na manumanu kua tolu ta mahoto na matana. Kubarae tolu kene lala matotonia habuka, da e kodonidolu dopa matoto, na vuna da tolu te mia papa kamana, na taem kua ia keteni koto kara manumanu na kana kotoa kapou ba muri. ¹⁰ Na vuna, kilaka kua

tolu ta ba vavagi he Vuvu, a Tuni Vuvu ia ti mate kete vahozovia mogepa zahanga na pidaka dolu kamani Vuvu, kini katidolu tolu kene magali katiu kamani Vuvu. Kua na Tuni Vuvu ia ti mahuri roro, kubarae, na kana mahuria, ia tolu ta lala matotonia habuka a Vuvu da e pele mulehidolu. ¹¹ E ki beta ni na goloa kua za, beu, kua ti nap tolu keteni hilohilo matoto ni Vuvu, na vuna na kadolu Paraha a Iesus Kristus, na kaka kua ti katidolu tolu kene magali katiu kamani Vuvu.

5.12-21 A Adam ia e katia tolu ka varimateai palaka a Iesus ia ti katidolu tolu kene mahuri

¹² Kilaka kua a Adam e poka na pekato, ia na taem kena na moge zahazaha ti holiholia manumanu laveve na vulovulo. Kubarae na moge zaha kua a Adam e katia, ia ti vala matea ni dolu. Kubarae matea kini duazia manumanu laveve, na vuna manumanu laveve dia te pekato.

¹³ Na moge zahazaha ia muga za ti lohu ri na vulovulo, ba muri lo kini valanga. Kubarae, na taem kua e beta na lo, beta ni lala kete vavapolu tadura na moge zahazaha kana kaka. ¹⁴ Palaka na taem ke Adam ki mai, mai ki paria na taem ke Moses, matea ia ditaduria za manumanu. Manumanu taza beta dia na katia moge zaha kua a Adam e katia, palaka matea ia e ditaduridia ve.

A Adam ia e balika piksa kana kaka kua kete bele ba muri. ¹⁵ Palaka na pekato ke Adam beta ni balika mahariharia ke Vuvu. Beta matoto. Moge zaha kana kaka katiu papa, ia e katia manumanu motu ve dia ka varimateai vona. Palaka na matuhanga kana mahariharia

ke Vuvu, ia e vinim matoto na matuhanga kana matea, ki kari havutia matoto na manumanu. A Vuvu kini kohanidolu na manumanu kua tolu ta mahoto na matana. Ia na presen mata muli kua, kua a Vuvu e vala vetania na manumanu luba matoto, na vuna na mahariharia kana kaka katiu papa za kua, a Iesus Kristus. ¹⁶ Ki vano ve, na presen ke Vuvu, ia e vala golea motu ni dolu, na manaunaua kana kaka katiu kua, ia e vala golea motu ve katiu ni dolu. Moge zaha kua na kaka katiu papa e katia, ia ti katia a Vuvu kini tania habuka, manumanu laveve da dia ta varimateai. Palaka na presen ke Vuvu, ia e kubarae; kua manumanu dia ta ba kakatia moge zahazaha, a Vuvu ia ti maharidia kini kohanidia na manumanu kua dia ta mahoto na matana. ¹⁷ Na pekato kana kaka katiu kua a Adam, ti katia na matea, kini balika king, kini diditaduridolu manumanu laveve. Palaka na mahariharia kamana presen ke Vuvu, ia e dopa ki vinim na matuhanga kana matea, ki dopa ki kapou livutia. Kubarae da tolu ta lala matotonia kubarae, manumanu laveve kua dia ta pelea na mahariharia ke Vuvu, a Vuvu kini kohanidia na manumanu kua dia ta mahoto na matana, ia da dia ta pelea mahuri roroa dia ka kara king, na vuna na galanga kana kaka katiu za kua, a Iesus Kristus.

¹⁸ Kubarae, na manaunaua katiu papa kua a Adam e katia, ia ti katia, a Vuvu kini koto kara manumanu laveve. Palaka a Kristus, ia e katia moge katiu ve kua e mahoto, kubarae, a Vuvu kini lohoia kana moge kua, ia kini kohanidolu na manumanu kua tolu ta mahoto na matana, ia

kini vala mahuria ni dolu laveve. ¹⁹ Na vuna kua kaka katiu e bikhet ni Vuvu, manumanu luba dia kene kara manumanu zahazaha. Palaka na vuna kua kaka katiu e longoria polea ke Vuvu, manumanu luba da dia ta katua dia ka mahoto na matani Vuvu.

²⁰ Na lo ke Vuvu e valanga na manumanu, kete vatunga kavakava na moge zahazaha kana manumanu dia na hada lala. Palaka kua ti vano manumanu dia kene dopa kakatia moge zahazaha, a Vuvu ia ti ba dopa kini maharidia matoto. ²¹ Kubarae, muga na moge zahazaha e kara king ki vala matea ni dolu. Palaka kua, na mahariharia ke Vuvu ti kara king. Na galanga kua a Iesus Kristus e katia, a Vuvu kini maharidolu matoto, kini kohanidolu na manumanu kua tolu ta mahoto na matana.

6

6.1-4 Tolu te mate kamani Kristus

¹ Pele tolu kata tani ziha, kua? Tolu kata ma kakatia pekato, a Vuvu kete dopa ni maharidolu, ai? ² Beta matoto! Tolu te balika kaka kua ti mate kava, kini mara beta tolu ne katia moge zaha. Da tolu te ma kakati zingania moge zahazaha kua? ³ O beta miu na lala habuka, kilaka kua miu ta bilip miu ka kara Kristen, miu ka pelea baptais, ia miu te lupu mate kamani Kristus Iesus? ⁴ Kilaka kua tolu ta pelea baptais, ia e balika, tolu ta mate kamana ki tavuanga tolu kamani Kristus. Na matuhanga kapou ke Tamana, ia e valamari mulehia a Kristus na

matea. Kubarae ia da tolu ve da tolu ta mahuri tolu ka vavana na laep vahoru.

6.5-14 Da tolu ta mahuri roro kamani Kristus

⁵ Kua tolu na lupu kamani Kristus tolu na mate balika kua ia e mate, ia da tolu ta lupu ve kamana tolu ka mahuri mule na matea. ⁶ Na vuna tolu ta lala habuka, kadolu hatuhatua bura, kua kara moge zahazaha, ia tolu te nilinia kamani Kristus, kini mate. Kubarae na moge zahazaha ti beta kana matuhanga keteni ma papaho tadoridolu. Ti beta tolu keteni ma vovora kana moge zahazaha. ⁷ Na vuna kaka kua kava ti mate, ia ti beta ni ma kakarabus kana matuhanga kana moge zahazaha.

⁸ Kubarae, kua tolu ne mate kava kamani Kristus, ia tolu ta bilip ve habuka da tolu ta mahuri ve kamana. ⁹ Na vuna tolu te lala matotonia habuka, a Kristus ti valamari muleha na matea, kubarae ki mara beta ni mate mule ve. Matea ti beta kana matuhanga kete ditaduria. ¹⁰ A Kristus e mate boto katiu papa za, kini vinim na moge zahazaha. Kua nina kua, ia ti mahuri kini mimia kamani Vuvu heta. ¹¹ Kubarae miu pelea lohoihoia kua habuka, miu ve miu te mate kava kini beta na matuhanga kana moge zahazaha ni ma papaho tadorimiu. Beta. Miu ve miu te mahuri kamani Iesus Kristus, miu kene mimia kamani Vuvu ve.

¹² Kubarae, tabarae miu na ma vatia na moge zahazaha ni kara king ni bosim livuhamiu, na vuna, livuhadolu kua, ia da e mate. Kubarae tabarae tolu na ma mumuri na hatuhatua zahazaha kara livuhadolu. ¹³ Tabarae matoto miu na vatia moge zahazaha ni bosim limamiu

o kabemiu o na dihura livuhamiu katiu miu na kakatia moge zahazaha. Palaka miu vala livuhamiu laveve ni vano ni Vuvu balika opa, na vuna ia kava ti vala laep vahoru ni miu kava. Kubarae miu vala livuhamiu laveve a Vuvu kete katia galanga kua e mahoto vona. ¹⁴ Na vuna moge zahazaha ti beta kete ma kara kamiu tubu, ni bobosim miu. Na vuna ti beta lo ni ma hahada ni miu. Na mahariharia ke Vuvu, ti bosim miu.

6.15-23 Tolu te kara vora kana moge mahoto

¹⁵ Pele tolu kata tani ziha? Tolu kata ma kakatia moge zahazaha na vuna kua na mahariharia ke Vuvu ti hahada ni dolu? Beta matoto! ¹⁶ Beta miu na lala? Kua miu na vala mulehimiu na kaka katiu kete bosim miu, ia kava miu te kara kana vora vetanga kava kena? Ia pebarae za. Miu ta nap miu kata kara vora vetanga kana moge zahazaha, miu ta mate vona. O, miu ta nap miu kata muri na polea ke Vuvu, miu na kara kaka kua e mahoto na matani Vuvu. ¹⁷ Palaka tolu kata hate motunia matoto a Vuvu. Na vuna, varira ia miu ta vora vetanga kana moge zahazaha, palaka kua, miu te vala polokomiu laveve miu kene pelea miu kene mumuri na matotoka polea kua hita ta vaketekete ni miu vona. ¹⁸ A Vuvu ti pele kakava miu na karabus na moge zahazaha, kua muga miu ta vovora kana. Kua miu kene kara vora kana kamiu tubu vahoru. Tubu kua, ia na moge kua e mahoto matoto. ¹⁹ Hau ta tani muria lohoihoia kua muri na kadolu moge kua tolu ta lala kemikemihia. Na vuna ma beta miu na lohoi vutuvutuhia na lohoihoia kua ta popole vona. Varira miu ta vatimiu mule miu kene kara vora vetanga kana

moge kua e molumolua na matani Vuvu, kamana moge zahazaha. Kua miu vatia livuhamiu ni kara vora vetanga kana moge kua e mahoto matoto. Miu kata kara manumanu ke Vuvu matoto, miu na tumonga.

²⁰ Kilaka kua miu ta ba vovora vetanga kana moge zahazaha, ia beta na moge kua e mahoto matoto ni bosim miu. ²¹ Palaka na goloa kemi zia miu ta pelea na mogemoge kua miu te pupuae mule vona? Beta miu na pelea goloa kemi katiu vona. Mogemoge kamahi kena e katimiu, miu ka varimateai. ²² Palaka kua, ti beta miu ne ma kakarabus na matuhanga kana moge zahazaha. Palaka miu te kara voravora vetanga ke Vuvu. Kua miu te kakatia mogemoge kua kete katimiu, miu na tumonga, miu na pelea na laep kara mahuri roroa. ²³ Na vuna, kadoana moge zahazaha, ia matea za. Palaka na presen kua a Vuvu e vala vetania ni dolu, ia na laep kara mahuri roroa, kua a Iesus Kristus kadolu Paraha, e vala ni dolu.

7

7.1-6 Meni kua ia tolu te kakatia galangalanga kamana hatuhatua vahoru

¹ Habu tazigu, miu kena ia miu ta lala kemikemihia na lo. Miu ka lala habuka, kua kaka e ba mamahuri, ia na lo e hahada vona. Palaka kua taem ti vano kini mate, ia na lo ti beta ni ma hahada vona. ² Kua tavine katiu ni kabania tamohane katiu, kua gona tamohane ni ba mamahuri, pele na lo ia e paho taduria kamani gona tamohane. Palaka kua tani vano

na tamohane ni mate, pale, na lo ti beta ni ma papaho tadoria kamani gona. ³ Kubarae, kua ta gona tamohane ni ba mamahuri, ia ni vano kabania tamohane motu, ia da ti katia mogepa magali buhua kena. Palaka kua gona tamohane ni mate, na lo ti beta kana polea na tavine kena. Ia e nap e lahi mule. Beta ni katia mogepa magali buhua kena.

⁴ Kubarae, habu tazigu, miu te lupu kamana livuhani Kristus, miu kene mate kava, kubarae na lo ti beta ni ma hahada ni miu. Miu te kara manumanu kana kaka motu, kana kaka kua e valamari muleha na matea. Kubarae, ti nap miu keteni vavabelenia moge kemikemi kua a Vuvu e lala kete kukulina kirina. ⁵ Kilaka kua na hatuhatua kadolu tinoninoni kua muga kua e ba bosim tolu, na hatuhatua kara moge zahazaha e gala ki tutuha zahezahe na polokodolu. Na lo ia e gala ki kakavunia hatuhatua zaha kua kara moge zahazaha tolu ka gala kakatia. Kubarae tolu ka varimateai. ⁶ Palaka kua tolu te mate, tolu kene vatia kava na golea kua e kakarabusnidolu. Na lo ti beta ni nap keteni ma kakarabusnidolu. Kua ti nap tolu keteni vora matoto ni Vuvu, muri na dala vahoru kana Vule Tumonga. Beta ni muri na dala bura kua kana lo.

7.7-13 Na moge zahazaha ti vairohidolu

⁷ Pele tolu kata tani ziha? Kua na lo ni lala kete kakavunia kadolu hatuhatua kara moge zahazaha, karae na lo ia na golea zaha katiu balika moge zahazaha? Beta! Na lo beta ni golea zaha, kana galanga ia kete vatunga kavakava

kadolu moge zaha. Hau mara beta na lala habuka e beta ni kemi kata ngarea goloa kana kaka motu, kua na lo ni beta ni tani barae, "Tabarae nu ngarea goloa kana kaka motu."

⁸ Palaka na moge zaha, ia ti pelea dala na polea kuari na lo, ia kini kavunia hatuhatua zahazaha kamahi kara ngaroa na polokogu. Kua ni beta lo, moge zahazaha da beta kana matuhanga.

⁹ Kilaka kua ma beta na lala na lo, hau ta mahuri. Palaka kua ti vano hau kene lala na polea kamahi na poloka lo, kene hada lala, pale na moge zaha ia ti mahuri na polokogu, pale, hau te mate.

¹⁰ Hau te paria pebarae, na lo kua e kemi ki valanga kete vatunga dala ni niau kata paria mahuria vona, ia ti beta ni katia goloa kua, palaka ti katiau kene mate. ¹¹ Na moge zaha, ia ti paria dala na lo kini rukiau, ia kini hubi matehiau.

¹² Palaka tolu kata tani ziha na lo? Na lo ia e pe ni Vuvu ki mai. Na polea laveve na poloka lo ia ke Vuvu. Na lo e tumonga, ki mahoto ki kemi. ¹³ Pele, tauka na goloa kemi kua ti hubi matehiau? Beta matoto. Na moge zaha ia e hubi matehiau. Na moge zaha e pelea za na goloa kemi kua, kini vamatehiau vona. A Vuvu e vatia na moge zaha ki kati baraenia, na vuna e kulina na moge zaha kete bele kavakava, tolu kata hada lala habuka na moge zaha ia na goloa zaha matoto. Ia na dala kua, na lo ti vabeleni kavakavania habuka, moge zahazaha ia na goloa katiu kua e mavuru zahazaha matoto.

7.14-25 Moge zahazaha e bosim kadolu laep

¹⁴ Tolu ta lala habuka na lo ia ke Vuvu, ia ki pe ni Vuvu. Palaka hau ia na tinoni vetanga, na moge zahazaha ki karabusniau matoto, hau kene kara kana vora vetanga. ¹⁵ Ki beta na lala kata lohoi lala nazia hau ta lala kata kakatia. E kuligu matoto kata katia moge kemi. Palaka kini beta ne kakatia. Palaka te vano kene kakatia mogemoge kua e beta ni lala kete kuligu kata kakatia. ¹⁶ Palaka kua ta na katia nazia kua e beta ni kuligu kata katia, pele, ia ti vavutunga habuka na lo ia na golea kemi. ¹⁷ Kubarae, ti beta ni hau mule kua te gala kene kakatia moge zahazaha kamahi kua. Beu. Na moge zaha mule kua na polokogu, ia mule e gala ki kakatia. ¹⁸ Hau te lala habuka beta matoto hatuhatua kemi katiu na polokogu. Hau ta popole na kagu hatuhatua kua, kadolu tinoninoni. Hau e lala kete kuligu kata kakatia moge kemi, palaka ki mara beta. ¹⁹ Moge kemi kua kuligu kata katia, ia ti beta ne kakatia. Moge zaha kua e beta ni kuligu kata katia, ia te kakatia. ²⁰ Kubarae, kua na lala kata kakatia nazia kua e beta ni kuligu kata kakatia, ia ti vatunga habuka, beta ni na kagu lohoihoia mule na kakatia golea kena, ia na moge zaha kua na polokogu kena e gala ki kakatia.

²¹ Hau kene paria habuka na lo kua nina ia ti gagala: Kua kini kuligu kata katia moge kemi, hau te gala kene kakatia moge zahazaha. ²² Na polokogu matoto, hau e kuligu matoto kara lo ke Vuvu. ²³ Palaka hau ta hahatunia na lo katiu motu ve vona kua e gagala na poloki livuhagu. E gala ki vavarihubi kamana lo kua na poloka kagu lohoihoia. Na lo kua, ia e lala kete ditaduriau ni

katiau na kara kana vora vetanga ka gala kakatia moge zahazaha. ²⁴ Kazaha hau! Azei da ti nap keteni kodoniau, ni nap kata zuka tapunia na livuha kara matea kua? ²⁵ Hau ta hate motunia matoto a Vuvu! A Iesus Kristus kadolu Paraha za, ia e nap kete kodoniau. Kubarae, na kagu lohoihoia matoto, hau ta vora kana lo ke Vuvu. Palaka kagu hatuhatua kua kadolu tinoninoni, ia hau ta vora vetanga kana moge zahazaha.

8

8.1-11 A Kristus e pele kakava na moge zaha ki vala Vule Tumonga ni dolu

¹ Kubarae tolu manumanu kua na poloki Kristus Iesus, na lo mara beta ni koto kiridolu. ² Na vuna na poloki Kristus Iesus, na lo kua kana Vule Tumonga kua e vavala mahuria ni dolu, ia ti pele gotalani mulehidolu na lo kana moge zahazaha kamana matea. ³ Na lo ke Moses beta kana matuhanga kete pele kakava moge zahazaha ni dolu, na vuna, kadolu hatuhatua kua ke tinoninoni, beta kana matuhanga kua kete mumuri kemikemi na lo. Palaka na goloa kua mara beta na lo ni katia, ia a Vuvu ti katia. A Vuvu ti geria Tuna mule kini ziho kini kara tinoni habuka tolu nuhuta moge zahazaha. Ia e ziho kete pele kakava kadolu manaunaua kamahi. Na livuhana mule, ia a Vuvu ti koto kara moge zaha, kini vahozovia matuhanga kana moge zaha. ⁴ A Vuvu e kati baraenia kete katia na moge mahoto kua na lo e popole vona, kete bele na kadolu mogemoge kamahi. Na vuna, tolu kua ti beta tolu ne ma mumuri na lohoihoia kua kadolu

tinoninoni. Beta. Tolu kua tolu te vavana na lohoihoia kamana moge kana Vule Tumonga.

⁵ Nuhu kua dia ta mumuri na lohoihoia kadolu tinoninoni kara moge zahazaha, ia kadia lohoihoia ia e lala kete mumuri za na hatuhatua kua bukuni muga. Palaka nuhu kua dia ta vavana na lohoihoia kana Vule Tumonga, ia kadia lohoihoia ia e lala kete mumuri na lohoihoia kana Vule Tumonga. ⁶ Ta kaka katiu ni vatia kana lohoihoia na hatuhatua kara moge zahazaha ni bosim kana mogemoge, pele kaka kena da e mate. Palaka kua tani mumuri na lohoihoia kana Vule Tumonga, pele kaka kena da e pelea laep kara mahuri roroa, kamana magali malugu. ⁷ Na vuna na kaka kua e vatia kana lohoihoia ki mumuri na hatuhatua kara moge zahazaha, ia na vagi he Vuvu matoto. Na vuna zia, beta ni lala kete mumuri na lo ke Vuvu. Ki mara beta matoto ve ni muri na lo ke Vuvu. ⁸ Manumanu kua dia ta lala dia kata mumuri na lohoihoia kua kara mogemoge zahazaha, ia mara beta dia na katia mogemoge kua a Vuvu e lala kete kukulina kirina.

⁹ Palaka miu, ti beta miu ne ma mumuri na hatuhatua kara mogemoge bukuni muga. Beu. Kua ni matoto na Vule Tumonga ke Vuvu ni mimia na polokomiu, pele da miu te mumuri na moge kana Vule Tumonga. Miu ta lala, nuhu kua beta na Vuleni Kristus ni dia, ia beta dia na ke Kristus. ¹⁰ Na moge zaha ti hubi matehia na livuhamiu kava. Palaka kua a Kristus ni mimia na polokomiu, ia kava miu te mahoto na matani Vuvu, na vulemiu ki mahuri. ¹¹ Na Vuleni Vuvu kua e valamari mulehia a Iesus na matea, ia,

ia kena e mimia na polokomiu. Habuka kua e valamari mulehia a Kristus na matea, ia da e vala mahuria ve na livuhamiu kara matea kua, na Vulena kena e mimia na polokomiu.

8.12-17 Na Vule Tumonga e katidolu tolu ka kara habu tutuni Vuvu

¹² Kubarae habu tazigu, kadolu galanga vona, kadolu galanga beta ni tolu kata mumuri na hatuhatua kadolu tinoninoni kara moge zahazaha, tolu na kakatia moge zahazaha. ¹³ Na vuna, kua miu na mumuri na lohoihoia kadolu tinoninoni kara moge zahazaha, da miu ta mate. Palaka kua kamana matuhanga kana Vule Tumonga, miu na hubi matehia na hatuhatua zahazaha kara livuha, pele da miu ta mahuri. ¹⁴ Manumanu laveve kua dia ta vatia na Vule Tumonga ki vavatunga dala ni dia, ia dia na habu tutuni Vuvu. ¹⁵ Na vuna na Vule Tumonga kua a Vuvu e vala ni miu, ia beta ni lala kete katimiu, miu na kara vora vetanga, kana kuahia. Beta matoto. Na Vule Tumonga ke Vuvu ia e lala kete katimiu miu na kara habu tutuni Vuvu. Na matuhanga kana Vule Tumonga, ia e lala kete katia tolu na gogoe barae, "Abba, Tamagu." ¹⁶ Na Vule Tumonga e lala kete kodonia vuledolu mule, ni tatani kavakava habuka, tolu ia na habu tutuni Vuvu. ¹⁷ Kua tolu na habu tutuni Vuvu, ia da ba muri tolu ka pelea goloa kemi kua a tamadolu e mapamapa kete vala ni dolu. Goloa kua a tazidolu a Kristus ti pelea kava. Kua meni kua tolu na hahatunia bizea kua muga a Kristus e

hatunia, pele da ba muri tolu ta pelea hiza kapou tolu ka mia papa matoto kamana.

8.18-30 Ba muri da tolu ta pelea mianga pa na lagato

¹⁸ Bizea kamana varitihia kamahi kua tolu ta hahatunia kua, beta ni nap kete vinim na mianga pa kamana hiza kapou kua ba muri tolu kata pelea. ¹⁹ Na vuna goloaloa laveve kua a Vuvu e katia, dia ta guguru dia ka hahatu, dia ka hahada za kara dama kua e ba mamai, kua a Vuvu kete vabeleni kavakava habu tutuna matoto vona. ²⁰ Kua nina kua, goloa laveve beta dia na ngoro papa kubarae dia ka vano dia ka zazaha. Palaka a Vuvu kilaka kua e kati varivuvunia goloa laveve, ia e katia goloaloa laveve dia kata kubarae kua, dia kata guria taem kua a Vuvu kete kati kemihidia. ²¹ Na taem kua a Vuvu e makia, a Vuvu da ti vahozovia matoto na karabus kara matea, kua goloa laveve dia ta kakarabus na poloka. Pale, goloa laveve dia ta mia papa matoto kamani habu tutuni Vuvu.

²² Tolu ta lala, goloa laveve kua a Vuvu e katia, na varivuvuka za, ki mai, mai meni kua, ia dia ta hahatunia varitihia, dia ka hahalohonia livuhadia balika tavine kua e hahatunia varitihia kua kete zuru. ²³ Ki beta ni goloa kamahi kua za kua da dia ta hahaloho. Beu. Tolu ve ia tolu ta hahaloho. Kava tolu te pelea na Vule Tumonga kava, ia na presen kua a Vuvu e muga ki vala ni dolu kua. Palaka tolu ta hatunia varitihia tolu ka hahaloho tolu ka guguria ve dama kua a Vuvu kete tani hoto matoto ni dolu, habuka tolu na

habu tutuna, na taem kua tolu kata pokizia tolu na paramotu. ²⁴ A Vuvu kava ti pele mulehidolu, kua tolu te vaka maroro za tolu kene hahatu kua kete vaporihia matoto na golea kemi kua kete katia ni dolu. Pele kua tolu na tania habuka, tolu ta hahatu kara golea katiu, pele ia tolu ta lala, habuka ma beta tolu na pelea golea kena. Kua kaka katiu ni pelea golea katiu kavanga, pele, e kuziha kete ma mia ni hahatu ve? ²⁵ Palaka tolu ta lala, da tolu ta pelea nazia kua ma beta tolu na pelea, kubarae tolu ka pahoria magalidolu, tolu ka vaka maroro za, tolu ka hahatu.

²⁶ Mai ve, na Vule Tumonga e lala kete kodonidolu na taem kua tolu ta hatunia habuka ti beta tolu ne nap. Beta ve tolu na lala matotonia ve nazia kua tolu kata lotu kirina, o da tolu ta lotu ziha. Palaka tolu ta lala tolu kata hahaloho na polokodolu za, tolu ka lokia tolu kata tani kavakava kadolu hatuhatua. Kubarae na Vule Tumonga ki lala kete lolotu kadolu. ²⁷ A Vuvu e lala kete hahadavia poloka kaka, ia ki lala ve na lohoihoia kana Vule Tumonga, na vuna, na Vule Tumonga ia e lala kete mumuri na lohoihoia ke Vuvu ki popole kadolu, ki huhulenia a Vuvu kete kodonidolu nuhu kua tolu ta bilip vona.

²⁸ Tolu ta lala, a Vuvu e lala kete katia goloaloa laveve dia na gala lupu papa matoto kua kete kati kemihia na nuhu kua e lala kete kukulidia kiri Vuvu. Nuhu kua a Vuvu ti mapamapa muga za kete pele mulehidia, ia kini koi kiridia. ²⁹ Na vuna, a Vuvu ia ti lala mugania za, azei e kana manumanu matoto, ia kini makidia, dia kata baliki Tuna. A Tuna ia kete kara kapiru muganga. Habu tazina kamani habu livuka kua

muri lamana ve, dia ta luba matoto ve. ³⁰ Pale, manumanu kua e muga ki makidia, ia ti koi kiridia ve. Na nuhu kua e koi kiridia, ia ti kohanidia, na manumanu kua dia ta mahoto na matana. Ia kini vala kana laep kamana hizana kua e kapou ni dia.

8.31-39 A Vuvu e kulina matoto kiridolu ki mara beta goloa katiu ni pele kakava kana hatuhatua kua kiridolu

³¹ Pele, da tolu ta tani ziha na goloa kamahi kua a Vuvu e katia? Kua a Vuvu ni mamadi kadolu, pele azei da ti nap keteni vairohidolu? ³² A Vuvu beta ni paho taduria a Tuna mule. Beta. E vala ki ziho kete kodonidolu laveve. Pele kua ni nap kete vala vetania Tuna mule ni dolu, karae mara beta ni vala vetania goloaloa laveve ve ni dolu?

³³ Tolu kua, a Vuvu mule ia ti makidolu tolu kata kana za. Azei da e nap keteni koto kiridolu ni padea polea kiridolu? Mara beta. Na vuna tolu kua, a Vuvu mule ti kohanidolu, na manumanu kua tolu ta mahoto na matana.

³⁴ Pele azei da ti nap keteni koto kiridolu ni tania tolu kata vairo taraka moge zahazaha? A Kristus Iesus? Beta. Ia e mate kiridolu kini valamari muleha na matea. Kua nina kua, ia ti mimia na maroroni limani Vuvu, kini huhulenia a Vuvu kete kokodonidolu. ³⁵ A Kristus e kulina matoto kiridolu ki mara beta matoto goloa katiu ni pele kakava dolu na kana hatuhatua kua kiridolu. Kua bizea katiu ni dua taduridolu, o kua kaka katiu ni gala zahazaha ni dolu, o kua ni beta haninga ni dolu, o kua ni beta kadolu loholohoa, o kua goloa zaha matoto katiu ni vairohidolu, o kua varihubia katiu ni bele

kiridolu, karae goloaloa laveve kua da e pele kakava na hatuhatua kua ke Kristus kiridolu? Mara beta. ³⁶ E limoha, goloaloa kamahi kuari dia ta lala dia kata bebele kiridolu, habuka kua na buk ke Vuvu e tania,

“Hita ka manumanu, kubarae dama laveve manumanu dia ta gala vavaihubi mate kamahita. Dia ta hadavihita balika sipsip kua kete huhubu matao.”

³⁷ Palaka a Kristus e kulina matoto kiridolu, ia vata goloa zaha zia kua e bele kiridolu, dama laveve ia e katidolu tolu ka win matoto. ³⁸ E limoha, a Vuvu e lala kete kulina matoto kiridolu, hau ka bilip matoto habuka, mara beta goloa katiu ni pe poroporo na hatuhatua kua ke Vuvu kiridolu. Matea o mahuria, o na engel kamahi o na vuvu kua kadia matuhanga vona, o na goloa kua hoi anina o na goloa kua muri kete bele, o goloaloa kamahi kua kadia matuhanga vona, ³⁹ o goloa bukuni heta o goloa bukuni heva, mai goloaloa taza ve kua loli vetaveta, goloa laveve kua mara beta ni pe poroporo na hatuhatua kua ke Vuvu kiridolu. Na hatuhatua kua e lala kete kukulina kiridolu, ia e vatunga matotonia ni dolu, na vuna ni Iesus Kristus, kadolu Paraha.

9

9.1-5 Lohori Pol e zaha matoto ni vuni Israel

¹ Hau na kaka ke Kristus, kubarae ka tani matotonia polea kua, beta na vavairuku. Na Vule Tumonga e katia kagu lohoihoia ki kavakava, kubarae na polokogu matoto hau ta lala habuka kagu polea kua e matoto. ² Dama laveve ta lala

kata hatunia bizea kapou matoto na polokogu, ka lala kata lolohoi vuvu, ka sore matoto. Hatuhatua kua, beta ni lala kete vavatiau. ³ Na vuna, e kuligu matoto a Vuvu kete pele mulehia habu tazigu kamani habu livukugu kua a vuni Iuda. Kubarae, kua a Kristus ni kulina ni muri na kagu lohoihoia, hau e nap ta lotu ka hulenia kete pele kakavau na poloka kana manumanu, habu vinekegu a vuni Iuda, dia na pelea mudigu. ⁴ A vuni Israel, a Vuvu ia e kohanidia na pidaka manumanu laveve, ki makidia dia kata kara habu tutuna matoto. A Vuvu ki vatunga kana glori ni dia. Ia ki katia na kontrak kamadia ki vala ve na lo ni dia. Ia ki vatunga mogepa lotua ni dia, ki katia promis kamahi ni dia. ⁵ Na habu tubudia, dia ta hizanga matoto. A Kristus ki bele na laen kua, ki kara tinoni. A Kristus ia a Vuvu matoto, ki king kara goloaloa laveve. Dama laveve ia tolu kata vavazahenia hizana za.* Ia limoha.

9.6-29 A Pol e pole na moge a Vuvu e katia ni vuni Israel

⁶ Beta ni habuka na promis kua a Vuvu e katia kamani vuni Iuda, ti beta ni bele matoto. Na vuna ta lala beta ni habu tutuni Israel laveve, dia na kara kaka Israel. ⁷ Ia vata kua dia na habu tubuni Abraham, ia beta dia na habu tubuna matoto. Na vuna, na polea ke Vuvu e tani barae, “A Aisak ia na tu tamohane kua habu tutuna da tu kohanidia na habu kapupu matoto.” ⁸ Na

9:4 Kis 4.22. * **9:5** “A Kristus ia a Vuvu matoto, ki king kara goloaloa laveve.” Manumanu taza dia ta lohoia tolu kata pokizi baraenia polea kua “A Vuvu mule ia Paraha kara goloaloa laveve.” **9:7** Stt 21.12.

vuvuna polea kua e kubarae. Kapirupiru kua a Abraham e tapidia, ia beta dia na habu tutuni Vuvu laveve. Beta. Kapirupiru kua e valohuadia muri na promis ke Vuvu, ia dia za da dia ta kohanga dia na habu tubuni Abraham. ⁹ A Vuvu e mapamapa ni Abraham ki tani barae, “Na yia muri, da ta vamule, na taem kena matoto, da a Sara ti valohia kapiru tamohane.”

¹⁰ Ki beta ni kua za, palaka na tuni Rebeka karua, ia tamahiro ia e katiu za, a Aisak, kua na tubudolu laveve. ¹¹ Palaka ba muri kapiru boge rua kua kini valohua hiro, ki ma beta ve hiro na katia moge kemi o moge zaha katiu, a Vuvu ia e vala na polea katiu ni Rebeka. Kubarae, na polea kua e vala ni Rebeka, ia ti vatunga habuka, a Vuvu ia e lala kete mumuri na kana moge kua e lala kete kakatia boto laveve, ia kini makia kaka na kana lohoihoia mule. Beta ni hada galanga kaka e katia ni mamakia kaka. ¹² A Vuvu e tani barae ni Rebeka, “Habu tubuni tu muganga, da dia ta vora kana habu tubuni tu muria.” ¹³ Habuka kua na buk ke Vuvu e tania, “Hau e kuligu kiri Jekop, palaka beta ni kuligu kiri Iso.”

¹⁴ Tolu kata tani ziha, a Vuvu beta ni katia moge mahoto, ai? Beta matoto! ¹⁵ A Vuvu ia e tani barae ni Moses, “Hau da ta maharia kaka kua e kuligu kata maharia, ka sore na kaka kua e kuligu kata sore vona.” ¹⁶ Kubarae kua a Vuvu e makia kaka, ia beta ni makia kaka muri na laek kana kaka kena o kaka kena ni katia golea katiu a Vuvu ni makia. Beta. A Vuvu e maharia kaka,

muri na kana lohoihoia mule. ¹⁷ Na vuna, na buk ke Vuvu e tania habuka, a Vuvu e tani barae na king ke vuni Isip, “Hau ta makiho ku kara king na vuna na kagu lohoihoia vona. Ni niho, da ta vatunga kavakava kagu matuhanga kapou, rereka hizagu kete vana lobia malala laveve na garigari.” ¹⁸ Kubarae, a Vuvu kua ni kulina kete maharia kaka katiu, ia da e maharia kaka kena. Kua ni kulina kete katia kaka katiu ni talinga tutu, ia da e katia za.

¹⁹ Pele da katiu ni miu e tani barae kiriniau, “Pele e kuziha a Vuvu ki ba papadea polea kiridolu taraka moge zaha kamahi kua tolu ta katia? Azei e nap kete muri na kana lohoihoia mule ni pala katia na lohoihoia ke Vuvu?”

²⁰ Palaka ho azei kua koto pole barae kiri Vuvu na golea kua ia e katia? Kua na sospen garigari, e nap kete tani barae kara kaka kua e dova, “E kuziha ku dova baraeniau?” ²¹ Na kaka kua e lala kete dovadova sospen garigari, karae mara beta ni pelea na garigari na kana lohoihoia mule, ni katia sospen rua vona, katiu kete katia golea kemi vona, katiu kete gorea tahetahe vona?

²² A Vuvu ve ia e kubarae ve. Ia e kulina kete vatunga kavakava kana magali varitihia na manumanu dia kata hada lala kana matuhanga kua e kapou matoto. Palaka, kini beta ni vairohi tapunia na sospen garigari kua dia te guguru za kete vairohadia. E vatidia za ki guru ki havarau kete hutu vulahidia. ²³ E guru ki havarau barae, na vuna e kulina manumanu laveve dia kata lala kana laet kapou kamana kana matuhanga

kapou. Dia kata lala ve na mianga pa matoto kua e kulina kete vala na sospen garigari kua kete mamaharadia. Muga za ia ti vaida na sospen kamahi kua kete vala mianga pa kamana hiza kapou ni dia. ²⁴ Na sospen kamahi kua kete pelea mahariharia, ia tolu manumanu kua a Vuvu ti kohanidolu. Ki beta tolu na bukuna laen ke vuni Iuda za, beta. Tolu ta bukuna laen motumotu ve. ²⁵ A Vuvu e tani barae na poloka buk ke profet Hosea,

“Manumanu kua varira beta dia na habu vinekegu matoto, kua da te kohanidia, ni ‘habu vinekegu’. Manumanu kua e beta ni lala kete kukuligu kiridia muga, da ‘ti kuligu kiridia’ kua.

²⁶ Mai ve,

Muga e tani barae voa ni dia, ‘Miu beta miu na habu vinekegu.’ Palaka kua da te tani barae, ‘Miu na habu tutuni Vuvu kua e mahuri roro.’ ”

²⁷ A Aisaia e tani barae kiri vuni Israel,

“Ia vata kua a vuni Israel kua dia ta luba balika magamaga na vazalea na Paraha da e pele mulehia taza za ni dia.

²⁸ Na vuna na Paraha kava ti koto kara manumanu laveve na garigari kava, kubarae da beta kete guru kua kete vairovo kamadia.”

²⁹ Goloa kua e poro matoto na polea ke Aisaia kua e tani barae,

“Kua na Paraha kua kana matuhanga e kapou matoto, kua ni beta ni vatia manumanu taza ni mahuri, pele da tolu ta hoza

matoto habuka manumanu na taon karua kua a Sodom hiro a Gomora.”

9.30-33 A vuni Israel beta matoto dia na bilip kini beta a Vuvu ni hadavidia habuka dia ta mahoto na matana

³⁰ Pele tolu kata tani ziha? Tolu kata tani barae: Manumanu kua muga beta dia na lala a Vuvu, ki beta dia na paparakilania dia kata mahoto na matani Vuvu, ia dia te bilip, a Vuvu kini kohanidia na manumanu kua dia ta mahoto na matana. ³¹ Palaka a vuni Iuda, ia dia ta gala bada matoto na lo, dia ta lohoia da dia ta mahoto na matani Vuvu kua ta dia na mumuri na lo, palaka ki beta. ³² E kuziha ki beta? Ia na vuna beta dia na bilip. Dia ta lohoia habuka na kadia matuhanga mule, da dia ta kara manumanu kua e mahoto na matani Vuvu. Dia te tupa na kedo kapou kua kaka e lala kete tutupa vona, kua e ngoroporo na dala. ³³ Na buk ke Vuvu ia e vakilala kadia ki tani barae,

“Hau te taruhia na kedo katiu ni Ierusalem, kua da e katia manumanu dia kata tutupa, manumanu dia ka tutupa vona dia ka popoke. Palaka azei ho nu bilip vona ia mara beta nu puae.”

10

10.1-15 A vuni Israel beta dia na lala moge ke Vuvu

¹ Habu tazigu kamani habu livukugu, polokogu ia kiri vuni Israel, ka lala kata lolotu na huhulenia a Vuvu kete pele mulehidia. ² Hau ta lala

kubarae, dia ta lala dia kata bada matoto kua dia kata mumuri na moge ke Vuvu. Palaka golea katiu e kubarae, beta dia na lohoi lala maratania na lohoihoia ke Vuvu. ³ Beta dia na lala na mogepa kua a Vuvu ti kohanidolu na manumanu kua tolu ta mahoto na matana vona. Kubarae dia kene paparakilania dia keteni kara manumanu kua e mahoto na kadia matuhanga mule. Kubarae kini beta ni kulidia dia keteni vazihonidia, dia na vatia a Vuvu mule ni katidia dia na kara manumanu kua e mahoto na matani Vuvu. ⁴ Na vuna a Kristus, ia ti vaporihia matoto na lo ke Moses kava, na manumanu laveve dia kata bilip ni Kristus, dia na kara manumanu kua dia ta mahoto na matani Vuvu.

⁵ A Moses ia vapolungania polea ki pole na maki kua a vuni Israel dia kata muri na lo, a Vuvu ni kohanidia na manumanu kua dia ta mahoto na matana. A Moses e tani barae, “Kaka kua e muri papa na lo laveve, ia da e mahuri.”

⁶ Palaka na kaka kua e mumuri na dalangana bilip, a Vuvu ia kini kohania ia na kaka kua e mahoto na matana, ia e mumuri na polea kua, “Tabarae miu na tani barae na polokomiu mule, ‘Azei da e zahe kara lagato?’ ” Ia e habuka koto pelea a Kristus ni ziho kena. ⁷ O tabarae miu na tani barae, “Azei da e ziho kiri loloni habuna, na palaka kana manumanu kua dia te varimateai?” Ia e habuka koto valamari mulehia a Kristus na matea kena. ⁸ Palaka na vuvuna polea kua, ia e kubarae, “Polea kua, ia e ngoro kozoho matoto ni niho, e ngongoro na poloko, na hava.” Polea kua, ia na polealeana bilip kua

tolu ta tatani kavakava. ⁹ Kua nu tani kavakava habuka, “A Iesus ia na Paraha,” kua nu bilip matoto na poloko habuka, e limoha a Vuvu e valamari mulehia a Iesus na matea, pele a Vuvu da e pele mulehiho. ¹⁰ Na vuna, na polokodolu, ia tolu ta lala tolu kata bilip, a Vuvu ni kohanidolu, na manumanu kua e mahoto na matana. Na havadolu, tolu ta lala tolu kata tani kavakava kadolu bilip, a Vuvu ni pepele mulehidolu vona.

¹¹ Habuka kua na polea ke Vuvu e tania, “Azei kua e bilip na Paraha, ia mara beta ni puae.”

¹² Beta paliana vona. Ia vata kua ni ho na Iuda katiu o kua nu kaka kua beta nu lala a Vuvu. Na Paraha katiu papa ia na kadolu Paraha laveve. Ki lala kete kati kemihia matoto na manumanu laveve kua dia ta koi kirina kete kodonidia. ¹³ Na vuna, “Manumanu laveve kua dia ta koi dia ka kokohania hizana Paraha kete kodonidia, ia da e kodonidia.”

¹⁴ Palaka kua tani beta dia na bilip vona, da dia ta koi ziha kirina kete kodonidia? Da dia ta bilip ziha na kaka kua tani beta kaka katiu ni tania kana polea ni dia? ¹⁵ Pele da na kaka e vano ki vaketekete ni dia kua tani beta ni geura ia? Na vuna na polea ke Vuvu e tani barae, “Manumanu dia ta lala dia kata hilohilo matoto na manumanu kua dia ta lohu dia kata vala na Kalohua Kemi!”

10.16-21 A vuni Israel beta dia na pelea na Kalohua Kemi

¹⁶ Palaka beta vuni Israel laveve dia na pelea na Kalohua Kemi. Na vuna a profet Aisaia e tani

barae, “Paraha, azei e bilip na polea kua hita ta vavala ni dia?” ¹⁷ Tolu ta lala, tolu ta bilip na vuna kua tolu ta longoria na polea ke Vuvu. Na polea kua, ia kua tolu ta longoria na Kalohua Kemi na vuna ni Kristus.

¹⁸ Palaka tania kata hule, e beta dia na longoria na Kalohua Kemi? E dia ta longoria! Tolu ta lala, “Manumanu laveve na vulovulo dia ta longoria halingadia, kadia polea ti vana lobia matoto malala laveve na vulovulo.”

¹⁹ Kata hule mule ve. Karae a vuni Israel beta dia na lala polea kua? E, dia ta lala! Muga, a Moses ia e popole ke Vuvu, ki tani barae,

“Da ta vairohia magalimiu miu ka hatunia ki zaha kua ta miu na hadaviau te kati kemihia matoto na manumanu kua beta dia na lala hizagu. Da ta katia magalimiu ki halavidi kua miu te hadaviau te pelea nuhu kua beta kadia save, ki beta dia na lala a Vuvu.”

²⁰ Ba muri ve a Aisaia ki tania habuka a Vuvu e tani barae ve,

“Manumanu kua beta dia na kakaze kirigu dia te pariau. Hau te vatunga mulehiau na nuhu kua beta dia na huhule kirigu.”

²¹ Palaka a vuni Israel, ia a Vuvu e tani barae, “Na dama laveve ta vukazia limagu ka guru kiridia, palaka dia ta manumanuna bikhet ki mara beta dia na longoria polea.”

11

11.1-24 A Vuvu ia e maharia na dihura kabu

10:18 Sng 19.4. **10:19** Lo 32.21. **10:20** Ais 65.1. **10:21** Ais 65.2.

katiu za bukuni Israel

¹ Pele kata hule, karae a Vuvu ti vala lamana kara kana manumanu? Beta matoto! Hau kua hau na Iuda katiu kua, na tubugu a Abraham, hau na zukani Benjamin. ² A Vuvu beta ni vala lamana kara kana manumanu. A Vuvu ti makidia varira za habuka, dia ia na kana manumanu. Miu ta lohoia, na polea ke Vuvu e tani ziha? A Elaija ia e kotokoto kiri vuni Israel ni Vuvu ki tani barae, ³ “Paraha, manumanu kamahi kua dia te vaihubi mate ka profet kamahi, dia kene robea ka altar kamahi. Hau kazihegu za kua ta ba vovona. Kua dia te paparakilania dia katane hubi matehiau ve.” ⁴ A Vuvu ki koli zingania kana polea? E tani barae, “Kagu manumanu e seven tausen kena dia ta ba vovona kena, ma beta dia na padonia tuturudia na mugani Baal dia na lotu vona.”

⁵ Ki kubarae, kua meni kua, dihura manumanu kua taza hoi ba vovona, a Vuvu e maharidia ki makidia, kana za. ⁶ A Vuvu e maharidia ki makidia. Beta ni makidia na vuna kua dia ta katia galanga katiu. Kua dia na katia galanga katiu, a Vuvu ni makidia, pele ti beta tolu keteni kohania goloa kena na mahariharia matoto.

⁷ Da tolu kene tani ziha kua? Nazia kua a vuni Israel dia ta gala matuha matoto dia kata pelea, ia ti beta dia na pelea. Palaka a Vuvu ti makidia taza za na laen ke Israel kua, dia kene pelea. Dia taza kena talingadia ti tutu matoto, ⁸ balika kua na buk ke Vuvu e tania,

11:1 Fl 3.5. **11:3** 1 Kin 19.10-14. **11:4** 1 Kin 19.18. **11:8** Lo 29.4; Ais 29.10.

“A Vuvu ti katidia dia kene ngoro mate matoto, kini katia matadia kini keu, kini mara beta dia na hadavia goloa, kini taba porotia talingadia kini mara beta dia na longoria polea. Kua ki mai, mai meni kua, ia dia ta ba mata barae za.”

⁹ A Devit ia e pole na goloa kua ve ki tani barae, “Taem dia kene lohu kara hanihania, e kuligu na taem kara hanihania kena kete kara taem zaha matoto kiridia kadia tebol, kete kara vuho katiu, dia kata titingo vona balika hiha, kete balika lovo kua dia kata dudua hoho kirina, kete balika kedo matangatanga kua kete papadea kabedia, kete vala varitihia ni dia.

¹⁰ Paleka matadia ni keukeu kete beta dia kata ma hahada, Paleka nu vairohia lamadia ni pula poki, kete beta dia kata madi ni bada, kete mara beta ve ni bada mule ve lamadia.”

11.11-24 A Vuvu ti pele mulehia manumanu bukuna kabu motu

¹¹ Pele kata hule ve. Taem kua a vuni Israel dia ta tupa dia ka poke, karae dia te golu liuliu ki mara beta dia na madi mule? Beta matoto! Dia ta vala lamadia kiri Vuvu, kubarae, a Vuvu kini vano kini pele mulehia nuhu motumotu, kete padea magalini vuna Iuda dia na hada potipoti kiridia. ¹² Palaka kua ta a Vuvu ni kati kemihia matoto na manumanu laveve na vulovulo na vuna kua a vuni Israel dia te vala lamadia kiri Vuvu, pele, ko miu lohoia kua tani vano kua a vuni Iuda laveve dia na vamule ni Vuvu, karae

mara beta a Vuvu ni kati kemihia dopa matoto ni dia kamana manumanu laveve na vulovulo?

¹³ Polea kua ia ta vavala, ni miu vuni haiden. A Vuvu ia e geriau kata kara kamiu apostel na katia galanga na pidaka miu. Kubarae, ta kona zahenia matoto kagu galanga, ¹⁴ na vuna e kuligu kata padea magalini vuni Iuda dia kata ngarea na golea kua miu te pelea kava, kete nap kata pele mulehia taza ni dia. ¹⁵ Na vuna kilaka kua a Vuvu ti vala lamana kiri vuni Iuda, ia kini katia dala kara manumanu laveve na vulovulo, dia kene magali katiu kamana. Palaka kua ta a Vuvu ni pele mulehia a vuni Iuda, da ti katia nuhu kua dia te varimateai kava, dia kene mahurihuri mule!

¹⁶ Taem kua dia ta pokipoki plaua kara bret na paleka vit kua e muga ki vua, dia ta lala dia kata pelea bret katiu dia na vala ni Vuvu balika opa. Taem dia ta kubarae, ia na bret laveve kena e ba vovona, ia ti tumonga ve. Kua na voraka hai ni ke Vuvu, pele na dangadangana ve ia ke Vuvu. ¹⁷ A vuni Iuda, dia ta balika dangana haina oliv kemi, a Vuvu kini bara putuhi kakava na dangana taza. Miu kua, vuni haiden, ia miu ta balika dangadangana havurengota oliv, a Vuvu kini pelemiu kini dodonimiu na mudina dangana haina oliv kemi kua e bara putuhia. Kubarae kua miu kene pepelea na haninga kua e pe na voraka haina oliv kemi, kamadia dangadangana taza, kua miu kene mia papa. ¹⁸ Kubarae, tabarae miu na pole habakabaka kara dangana haina oliv taza. Miu lohoia, miu e dodoanga za miu, miu kene pelea mudina dangadangana oliv kamahi

kena e bara putuhadia. Ki vano ve, miu lohoi vutuhia, miu kua ia na dangana hai za, na voraka hai ia e vavala haninga ni miu.

¹⁹ Palaka da miu ta tani barae, “A Vuvu, e bara putuhia na dangana hai kamahi kena, kete dodonihita na mudidia.” ²⁰ Matoto. Palaka e bara putuhadia ki varaganga dia na vuna kua beta dia na bilip. Kubarae, tabarae miu na vazahenia vulukumiu, palaka miu mia kamana kuahia. ²¹ Miu lohoia, a Vuvu muga beta ni vatia na dangadangana hai matoto na haina oliv, kubarae, ia da e nap ve kete kati baraenia ve ni miu, kua ta miu na bikhet. ²² Miu lohoi kemihia pebarae, a Vuvu ia e lala kete kati moge kemi ki lala ve kete magali varitihitihi ve. Manumanu kua ta dia na vatia kana mogemoge kamahi, ia lala magalina kete varitihitihi kiridia. Palaka e lala kete kati kemihia ni miu, kua ta miu na mia ni bada na kana mogemoge kamahi. Kua tani beu, pele da ia ti bazi hutuzimiu ve. ²³ Kua a vuni Iuda dia na tare poki mule dia na bilip, pele a Vuvu da e vaidodoni mulehidia na haina oliv kemi, na vuna ia kana matuhanga vona kua kete kati baraenia. ²⁴ Na vuna miu ta lala, muga miu na dangana havurengota haina oliv, a Vuvu ki le hutu kakava miu, ki dodonimiu na haina oliv kemi. Kubarae, da e malimu matoto kua a Vuvu kete pele mulehia na dangana hai kemi ni dodoni mulehia na haina oliv kemi.

11.25-32 A Vuvu e kulina kete vatunga kana mahariharia na manumanu laveve

²⁵ Habu tazigu kamani habu livukugu, e kuligu miu kata lala polea paritigi katiu kua, kete beta

miu kata vavazahezahenimiu mule. A vuni Iuda taza, talingadia e tutu matoto, kubarae da dia ta ma tatalinga zahazaha ia, ia ki mule na taem kua, na naba ke vuni haiden ti zahe kini nap na naba kua a Vuvu ti makia, kua dia kata hoho mia lupu kamana kana kabuna manumanu. ²⁶ Pale, a Vuvu ia ti ba pele mulehia a vuni Israel laveve. Habuka kua na polea ke Vuvu e tania,

“Kaka kua kete pepele mulehia a vuni Israel, da e pe ni Ierusalem ki mai, da ia e vatare pokizi mulehia manumanu laveve kua na zukani Jekop dia ka zuka tapunia kadia moge zahazaha dia ka vamule ni Vuvu.

²⁷ Pale, da hau te ba katia kagu kontrak kamadia, kene pele kakava kadia moge zahazaha laveve.”

²⁸ Kua nina kua, a vuni Israel dia hadia vagi matoto na Kalohua Kemi. Palaka, dia te kubarae kini nap miu keteni longoria na polea ke Vuvu miu kene bilip, a Vuvu kini vala presen mata mulimuli ni miu vuni haiden. Palaka a vuni Iuda, ia dia ta ba manumanu ke Vuvu, na vuna kua e mapamapa ni Abraham, ni Aisak, ia mai ni Jekop. ²⁹ Na vuna na presen kamahi ke Vuvu kamana kana koia kua ti vala ni dia varira, ia mara beta ni kakava.

³⁰ Habuka miu kua muga miu ta lala miu kata vavala lamamiu kiri Vuvu. Palaka kua a vuni Iuda dia te vala lamadia kara mahariharia ke Vuvu, a Vuvu ia kini maharimiu. ³¹ Kubarae, a vuni Iuda, dia te vavala lamadia kara polea ke Vuvu meni kua, ia na vuna dia ve dia kata pelea ve na mahariharia ke Vuvu, habuka kua

miu ta pelea. ³² Na vuna a Vuvu e vatia manumanu laveve dia ka karabus na poloka kadia moge zahazaha, na vuna e lohoia kete maharia manumanu laveve.

11.33-36 Tolu kata vazahenia hizani Vuvu

³³ Aia! A kadolu Vuvu kua, ia kana moge e mata muli matoto za! Kana save kamana kana lohoihoia e kapou marata ki kemi matoto. Tolu manumanu mara beta matoto tolu na lohoi lala na lohoihoia kamahi ke Vuvu. Ki mara beta ve tolu na muri papa matoto na kana lohoihoia kamana kana daladala kamahi. ³⁴ Na vuna azei e nap kete lala na lohoihoia ke Vuvu. Azei kana save e kapou livutia, kua kete nap kete sikulnia a Vuvu? ³⁵ Azei kava ti muga kini vala goloa ni Vuvu kava, kua kete nap a Vuvu kete koli mulehia vona? Beta matoto! ³⁶ Na vuna, goloaloa laveve, laveve, ia e pe vona. Goloaloa laveve, laveve, ia e lohu na vuna na kana matuhanga za. E katia goloa laveve kua ki bele kete vala glori vona. Paleka a Vuvu ni pelea glori na dama laveve, ki ma vavano, beta hozohozoana. Ia limoha.

12

12.1-2 Tolu kata vala livuhadolu laveve ni Vuvu balika opa

¹ Ki kubarae, habu tazigu kamani habu livukugu, ta lohoi na mahariharia kapou ke Vuvu kua kiridolu, ka huhule haroinimiu matoto pebarae, miu vala livuhamiu laveve balika opa ni vano ni Vuvu. Miu vala livuhamiu laveve

11:33 Ais 55.8. **11:34** Ais 40.13. **11:35** Jop 41.11. **11:36**

1 Ko 8.6.

na taem kua miu ta ba mamahuri kua, kete kara golea tumonga ke Vuvu, ni nap miu kata katia moge kua a Vuvu e lala kete kulina kirina. Kua miu na kubarae, ia da ti nap miu keteni lotu matoto ni Vuvu. ² Tabarae miu na hahada muri na mogemoge kana manumanu bukuna garigari kua miu na mumuri vona. Taua. Miu vatia a Vuvu ni pokizia kamiu lohoihoia, miu kata kara manumanu vahoruhoru, miu na lala kemikemihia na lohoihoia ke Vuvu. Miu kata lala na moge kua e kemi ki mahoto matoto, kua a Vuvu e lala kete kukulina matoto kirina.

12.3-8 Tolu kata katia galanga na presen kua a Vuvu e vala ni dolu

³ Na vuna na mahariharia ke Vuvu kirigu, kini makiau kata kara kana kakanaka vakilalanga ni miu. Kubarae, ka tani hoto ni miu kubarae, tabarae miu na lohoia miu na tania habuka kamiu save kamana kamiu mogemoge kamahi e kemi livutia kana manumanu motumotu. Beta. Miu sikelni kemikemihia kamiu mogemoge kamana kamiu lohoihoia kamahi, ni nap na mak na bilip kena a Vuvu e vala ni miu. ⁴ Ia vinaka livuhadolu kua e katiu papa, palaka dihudihura luba, palaka dihudihura livuha laveve ia beta dia na katia galanga katiu za. ⁵ Ia e pebarae za, tolu ve tolu ta manumanu luba, palaka na poloki Kristus ia tolu ta balika livuha katia papa za. Katiukatiu ni dolu, ia e vaidodo ni ruana na livuha katiu papa za.

⁶ Katiukatiu ni dolu kua, a Vuvu e vala save paramotu paramotu na katiukatiu ni dolu,

habuka kadolu presen. Kubarae kua a Vuvu ni vala save na katiu kua kete vavala polea habuka profet, pele ia kete vala polea habuka profet na manumanu, kua ni bilip matoto habuka a Vuvu mule e popole na havana. ⁷ Kua kana presen ni kua kete kokodonia manumanu, pele ia kete kodoni kemikemihia manumanu vona. Kua kana presen ni kara tisa, pele ia kete kati kemikemihia kana galanga ni sikulni kemikemihia manumanu vona. ⁸ Kua kana presen ni kua kete vavatuaharia poloka manumanu, pele kete vatuharia manumanu vona. Kua ni kana presen kua kete vavala limana na kaka kua e sot, pele kete katia goloa laveve kua kete vavala goloa na kaka. Kua ni kana presen kua kete, bosim galanga katiu, pele kete kati kemikemihia matoto kana galanga. Kua kana presen ni kua ni lala lohora kete zazaha na kaka, pele ia kete kati kemihia na kaka, kamana hilohiloa.

12.9-21 Kete kukulidolu matoto kiri habu tazidolu

⁹ Kete kulimiu matoto kara kaka, tabarae mui na vavairuku. Mui hada kete beta kete kulimiu matoto kara moge zahazaha. Mui poto bada matoto na moge kemikemi. ¹⁰ Kete kulimiu matoto kara manumanu kua mui ta Kristen lupu, kete kulimiu matoto kiridia habuka dia tazimiu matoto. Mui na hilohilo ni tazimiu kua mui ta Kristen lupu, mui na hahada zahenidia. ¹¹ Mui bada gala na dama laveve, mui na vatia na Vule Tumonga kete vatuharimiu, mui na gala na galanga ke Vuvu. ¹² Mui hilohilo mui ka guguria za nazia kua a Vuvu kete vala ni mui. Mui mia

valugu za miu ka hatu taturia bizea kua e mamai kirimiu. Miu lolotu dama laveve.

¹³ Kua na Kristen taza dia kene sot na golea taza, ho tu kodonidia vona. Koi taturia kaka bukuna malala motu kara kamiu rumaruma, miu na hada poto papa ni dia. ¹⁴ Kua kaka kini kati zahatia ni niho, pele lotu kiridia, a Vuvu ni kati kemihia matoto ni dia. Tabarae miu na lolotu miu na huhulenia a Vuvu kete vairohidia. ¹⁵ Kua manumanu dia na hilohilo, miu ve miu hilohilo kamadia. Kua manumanu dia kene tatangi, miu tangi ve kamadia. ¹⁶ Miu mia papa kamana manumanu laveve. Tabarae miu na vavazahezahenimiu mule, palaka kete kukulimiu miu kata kakamana nuhu kua e beta matoto dia na hizanga. Tabarae miu na tania habuka miu za ia kamiu save vona.

¹⁷ Tabarae miu na kolia miu na katia ve moge zaha na kaka kua e kati zahatia ni miu. Miu lohoia, kamiu polea kamana kamiu vavananga na matana manumanu ia kete hada papa na matadia.

¹⁸ Miu mule tabarae miu na vavarizahati. Dama laveve miu parakilania kua miu kata mia papa kamana manumanu laveve. ¹⁹ Habu tazigu, tabarae matoto miu na kolukolu na kaka kua e kati zahatia ni miu. Miu vatia a Vuvu ki kolukolu kamiu. Na vuna A Vuvu e tani barae,

“Kolukolua na moge zaha ia kagu galanga.

Hau mule da ta kolia moge zaha kana kaka, ka vaka pala ni dia.”

²⁰ Palaka miu ia miu kata katia nazia kua na polea ke Vuvu e tania,

12:14 Mt 5.44; Lu 6.28.

12:16 Snd 3.7.

12:19 Lo 32.35.

12:20 Snd 25.21-22.

“Kua ha vagi ni vitolonia, vala haninga vona. Kua kini marahotia, vala naru vona ni hinu, pale, da ia ti hadavia ka moge kirina, ia da ti puae zahazaha matoto na kana moge kua e katia ni niho.”

²¹ Tabarae miu na vatia na moge zahazaha ni ditadurimiu. Palaka miu ditaduria na moge zahazaha na moge kemikemi.

13

13.1-7 Tolu kata longoria polea kana kadolu gavman

¹ Manumanu laveve ia dia kata mia na taura polea kana kadia gavman kamahi. Na vuna a Vuvu za ia e vamadiria gavman laveve.

² Kubarae, nuhu kua dia ta pala katia polea kana kadia gavman, ia dia ta bikhet ni Vuvu kua e vamadiria na gavman laveve, da dia ta paria zahatanga. ³ Gavman kamahi beta ni taruha kete vakuahinia nuhu kua dia kakatia moge kua e mahoto, beta, e taruha kete vakuahinia nuhu kua dia ta kakatia moge zahazaha. Kubarae katia moge kua e kemi za, ia kete kona zaheniho.

⁴ Na gavman kamahi ia a Vuvu e taruhidia dia kata kodonimiu. Palaka kua nu lala koto kakatia moge zahazaha, pele ia koto kukuahi, na vuna da tu pelea zahatanga. Na gavman kua e pahoria bainat, ia e beta ni pahori vetania bainat. Ia na vora ke Vuvu kua kete vaka taduria nuhu kua dia ta gala bibikhet vona. ⁵ Kubarae, tolu kata mia na taura polea kana kadolu gavman. Beta ni habuka tolu kata muri na polea na vuna tolu ta kuahinia na magali varitihia kana kadolu

gavman. Beta. Palaka na polokodolu ia tolu kata lohoi lala habuka, mogepa bikhet ni gavman, ia beta ni kemi.

⁶ Ia vuvuna kua miu ka kakadea takis ve, na vuna, na gavman ia dia na wokman ke Vuvu, dia ka lala dia kata gala matuha matoto dia kata hada poto na galanga kua a Vuvu e vala ni dia.

⁷ Goloa kakei kua miu kata vala ni gavman, ia miu kata vala. Kua kini tanga miu kata vala takis, ia miu vala takis. Kua kaka katiu kini hahada ni miu, pele miu longoria kana polea, miu na katia moge pa vona. Kua kaka katiu ni kamiu paraha, pele miu hahada zahenia.

13.8-10 Kete kulidolu matoto kara manumanu motu

⁸ Tauga matoto miu na vatia kamiu dinau katiu ni ngoro. Dinau katiu za kua e lala kete ngoro vuvua, ia na moge kua kete kukuli kara kaka. Na vuna kaka kua e lala kete kukulina kara kaka motu, ia e lala kete mumuri papa matoto na lo.

⁹ Tolu ta lala na lo e tani barae, “Tabarae miu na katia mogepa magali buhua. Tabarae miu na hubi matehia kaka. Tabarae miu na vanaho. Tabarae miu na ngarea goloa ke ruamiu.” Lo laveve kua kamana taza ve ia dia ta ngoro na poloka polea katiu za kua, “Kete kukulimiu kara kaka kua e mimia kozoho ni niho, balika kua e lala kete kukuli kiriniho mule.” ¹⁰ Kaka kua e lala kete kukulina kara kaka motu, ia mara beta ni kati zahatia na kaka, kubarae, na moge kua

13:6 Mt 22.21; Mk 12.17; Lu 20.25. **13:9** Kis 20.14; Lo 5.18; Kis 20.13; Lo 5.17; Kis 20.15; Lo 5.19; Kis 20.17; Lo 5.21; Wkp 19.18.

kete kukulimiu kara kaka ia e lala kete mumuri matoto na lo.

13.11-14 Kadolu vavananga kete mahoto

¹¹ Hau ta tatania ni miu, miu kata kakatia mogemoge kamahi kua na vuna ti beta taem. Taem ti sot. Kubarae miu lama, na vuna ti beta ni taem kara ngoroa. Miu ta lala na taem kua tolu te kara manumanu kua tolu te bilip ni Kristus, na taem kua kete pele mulehidolu vona tolu ta lohoia tolu ka tania e ba zazau, palaka ti kokozoho kava. ¹² Na rodo keteni hozo, ti kozoho keteni dama. Kubarae tolu kata zuka tapunia na moge kamahi kara rodo. Tolu na pahopaho honana varihubia kara varihubia na poloka laet. ¹³ Kadolu vavananga kete mahoto, kadolu moge kete matoto na matana manumanu. Habuka kaka kua e vavana na dama. Tabarae miu na lulupu miu na sisipak miu na huluhulu lavalava. Tabarae miu na kakatia mogepa magali buhua. Tabarae miu na kakatia mogemoge kua e mata hilehilea. Tabarae miu na vavarikori miu na vavarihada poti. ¹⁴ Miu pelea na Paraha a Iesus Kristus, miu na vazohorimiu vona balika kamiu loholohoa kara varihubia. Tabarae miu na mia miu na lolohoia miu kata mumuri na hatuhatua zahazaha kara livuhamiu.

14

14.1-12 Tabarae tolu na sikelnia moge ke habu tazidolu

¹ Miu koi taduria nuhu kua kadia bilip e ma beta ni bada, kara sios. Tabarae miu na vavaigege kamadia na polealea kua beta tolu na

lala vutuvutuhia polealeana. ² Manumanu taza kadia bilip e matuha, kubarae ki nap dia kata hania haninga laveve. Palaka na kaka kua kana bilip e beta ni matuha, ia e beta ni lala kete hania na midana enimel kamahi. ³ Kaka kua e nap kete hania haninga laveve, tabarae ni hada zahazaha kara kaka kua beta ni lala kete hania midana enimel kamahi. Ho ve kua beta nu lala koto hania haninga laveve, tabarae nu hahada zaha kara rua kua e lala kete hania haninga laveve. ⁴ Na vuna, ho azei matoto koto sikelnia na moge kana vora kana kaka motu? Kua ia ni gagala papa o kua ni beta ni lala kete gagala papa, ia galanga kana, kana Paraha. Palaka na kaka kena da e kati kemihia kana galanga na vuna kana Paraha ia da e kati ki kati kemihia kana galanga.

⁵ Kaka katiu da e lohoia habuka dama katiu ia e dopa ki tumonga na dama taza, palaka manumanu taza da dia ta hadavia habuka, dama laveve ia dia ta parakatiu za. Katiukatiu ni dolu, ia kete lala vutuvutuhia matoto na poloka mule, nazia matoto e kemi kirina mule. ⁶ Kaka katiu kua kini makia dama katiu, habuka kete dama kapou vona kua kete lolotu ni Vuvu vona, pele na kaka kena ia e lolohoi na Paraha ki kati baraenia. Na kaka kua e lala kete hania golea laveve, kaka kena ia e lolohoi na Paraha ia ki hahanihani. Na vuna ia e lala kete hahate motunia a Vuvu ki hahanihani. Na kaka kua beta ni lala kete hania midana enimel kamahi, ia ve e lolohoi ve na Paraha ki tabunia haninga taza. Ia ve ki lala kete hahate motunia a Vuvu ki hahanihani.

⁷ Na vuna tolu ta lala, beta tolu na bosim

kadolu damana mahuria o na dama kakei kua tolu kata mate vona. ⁸ Kubarae, kua ta tolu na ma mahuri, ia kadolu mahuria, ia kete kana Paraha. Kua ta tolu na mate, ia kadolu matea, ia kana Paraha ve. Kubarae, ia vata kua tolu ta mahuri o kua tolu te varimateai, ia tolu ta kana Paraha laveve. ⁹ Ia na vuvuna kua a Kristus ki mate ki mahuri mule, kete kara Paraha kana nuhu kua dia ta mahuri kamana nuhu kua dia te varimateai kava.

¹⁰ Kubarae e kuziha ku sisikelnia tazi? E kuziha ku hada taturia tazi? Miu lohoia habuka katiukatiu ni dolu kua ia da e madi kazihena na taem kara kotoa kapou ke Vuvu. ¹¹ Habuka kua na polea kana Paraha e tania,

“Hau na Paraha, kua ta mahuri roro, manu-manu laveve na pole matotoa laveve na garigari da dia ta padonia tuturudia na mugagu, dia ka tani kakava habuka, hau ia na Vuvu matoto.”

¹² Ki kubarae, tolu laveve kua, katiukatiu ni dolu, da e madi kazihena na matani Vuvu ki tania ni Vuvu na vuvuna kana mogemoge laveve kua e lala kete kakatia.

14.13-23 Tabarae tolu na katia habu tazidolu dia na poke na pekato

¹³ Kubarae taua tolu na ma sisikelnia mogemoge ke habu tazidolu. Tauga tolu na ma tataru porotia golea kiri habu tazidolu kua dia kata tutupa vona dia na popoke na pekato.

¹⁴ Na Paraha a Iesus, e katia kagu lohoihoia ki kavakava matoto, hau ka lala matotonia habuka, beta haninga katiu ni molumolua na matani

Vuvu. Palaka kua kaka katiu ni lohoia ni tania habuka haninga katiu e molumolua, pele na hatuhatua kana kaka kena mule, ia na haninga kena ia e molumolua. ¹⁵ Kua kunu vairohia magalini tazi o livuku na vuna na haninga katiu kua tu lala koto hahania, pele beta nu vatunga habuka e kuli matoto kiri tazi o livuku kena. A Kristus ti mate kini pele mulehia tazi kamani livuku kena kava, kubarae tabarae ve nu vavairohia ve na ka hanihania. ¹⁶ Kua miu kene lohoia habuka goloa katiu e kemi, pele miu ta lohoimiu, tabarae kamiu moge mule ni katia kaka motu ni tania habuka goloa kena e molumolua. ¹⁷ Na vuna na kingdom ke Vuvu ia beta ni kara hanihania kamana hinua za. Beta. Mogepa kingdom ke Vuvu matoto ia na moge kua e mahoto kamana magali malugu kamana hilohiloa, kua na Vule Tumonga e lala kete vabelenia na polokodolu, ¹⁸ na vuna azei kua e lala kete gagala ke Kristus kamana moge kua, ia a Vuvu e lala kete hilohilonia matoto vona. Manumanu motu ve da dia ta hilohilo ve na ka moge.

¹⁹ Ki kubarae, tolu kata parakilania dala laveve kua tolu kata katia tolu na mia valugu kamana manumanu motu, kamana moge laveve kua e lala kete vatuharia bilip kana manumanu. ²⁰ Tabarae miu na vairohia na galanga ke Vuvu, na vuna na haninga. Haninga laveve ia e klin, palaka da ti zaha za kua ta kaka ni hania ni katia ruana ni poke na pekato. ²¹ E dopa ki kemi kete beta koto hania midana enimel o hinu vaen beu koto katia nazia ve kena da e katia tazi ki poke na pekato. ²² Kua na ka bilip, da

tu hatunia habuka beta goloa katiu ni zaha na galanga kena tu kakatia, palaka hada ki ngoro za ni niho kamani Vuvu. Kua kaka katiu kini lohoia habuka goloa katiu e kemi ki mahoto vona kete katia, pele ia kete hilohilo za. ²³ Palaka kua kaka katiu kana lohoihoia ni ruarua, habuka kete hania goloa kena o beta, pele tabarae ni hania. Na vuna a Vuvu da e koto kirina na vuna beta ni katia goloa kena kamana bilip. Kua tanu katia goloa katiu kua tu bilip habuka e beta ni mahoto, pele ia tu pekato kava.

15

15.1-6 Tolu kata muri na lohoihoia kamana moge ke Kristus

¹ Tolu nuhu kua kadolu bilip ti matuha, kadolu galanga ia tolu kata kodonia nuhu kua kadia bilip beta ni matuha marata, tolu na luga kadia bizea kamadia. Tabarae tolu na lolohoi ni dolu za. ² Katiukatiu ni dolu laveve kua, ia kete kati kemihia ni tazina, dia kata hatunia ni kemi, kadia bilip kete matuha. ³ Na vuna a Kristus beta ni lohoihoi vona mule ni parakilania kete katia goloa kua kete kodoni mulehia vona, na vuna e vapolu baraenga na polea ke Vuvu, “Kua kini popole zahata ho, ia e habuka e popole zahata hau ve kena.” ⁴ Polealea kamahi kua, e vapolunganga varira kete sikulnidolu. Polealea kamahi kua e katidolu tolu ka vaka maroro ki vabadanganidolu, tolu kata guria a Vuvu kete pele mulehidolu. ⁵ Paleka a Vuvu kua e lala kete

vavala matuhanga ni dolu, tolu kata valugilugidolu tolu na luga bizea, ki vabadanganidolu na kadolu bilip, ni kodonimiu miu na nap miu kata magali katiu, miu na mumuri ni Kristus Iesus. ⁶ Miu laveve miu kata vazahenia hizani Vuvu, kua ia e Tamana kadolu Paraha a Iesus Kristus.

15.7-13 A Kristus e kodonia a vuni Iuda kamani vuni haiden

⁷ Kubarae, miu hilohilo kua miu kata koi tadoria Kristen motu, kara kamiu rumaruma. Habuka kua a Kristus e hilohilo za kua kete kokoi tadorimiu. Na moge kua, ia da miu ta vala glori ni Vuvu vona. ⁸ Hau ta tatani barae, a Kristus e kara vora kete kodonia a vuni Iuda. E kati baraenia kete vatunga habuka na polea ke Vuvu e matoto. Na kana moge kua e katia, ia ti katia na promis kamahi kua a Vuvu e katia kamani habu tubudia kini bele matoto. ⁹ Kete nap a vuni haiden, dia kata vala glori ve ni Vuvu, na vuna na kana mahariharia. Habuka kua e vapolunganga ki tanga,

“Kubarae da hau te vazahenia hiza na pidaki vuni haiden. Da ta habia linge kata vazahenia hiza.”

¹⁰ Na polea katiu ve na poloka buk ke Vuvu ki tani barae ve, “Miu vuni haiden, miu hilohilo kamana manumanu ke Vuvu.” ¹¹ Na polea pitu ve e tani barae,

“Miu vuni haiden laveve, miu vazahenia hizana Paraha. Miu manumanu laveve bukuna kantri laveve, miu vazahenia hizana.”

15:9 2 Sml 22.50; Sng 18.49.
117.1.

15:10 Lo 32.43.

15:11 Sng

¹² A Aisaia ve e tani barae, “Na king vahoru bukuna kabu ke Jesi da bele, ki hada ni vuni haiden laveve na kantri laveve, da dia ta vaka maroro vona kete bele ni kati kemihia ve ni dia.”

¹³ Paleka a Vuvu, na vuvuna vaka maroroa, ni vavonuhimiu kamana hilohiloa kamana magali malugu, na vuna kua miu ta bilip vona. Kamiu vaka maroroa ni dopa ni kakapou matoto na vuna na matuhanga kana Vule Tumonga.

15.14-21 A Pol e hilohilo na kana galanga e katia

¹⁴ Habu tazigu kamani habu livukugu, hau mule hau ta lala matotonia habuka, miu ta lala miu kata kkatia moge kemikemi dama laveve. Miu ka vonu na save kakeikakei, kubarae katiukatiu ni miu e nap kete vavaketea lohoihoia pa na manumanu ke Vuvu. ¹⁵ Palaka polealea taza ta vapolungania kirimiu, e matuha pitu. Palaka beta na kuahi kata tania ni miu. Na vuna e kuligu kata katimiu miu na lohoi poto, na vuna a Vuvu e mahariau ki makiau ¹⁶ kata kara vora ke Iesus Kristus, na katia galanga na pidaki vuni haiden. Hau ta gala balika pris katiu, kua ta vavala na Kalohua Kemi ke Vuvu. Ki kuligu kata pelea ve a vuni haiden, na valadia ve ni Vuvu balika opa kua e hubi papa matoto, kua a Vuvu e kulina matoto kirina. Pale, na Vule Tumonga da ti katimiu miu kene kara manumanu ke Vuvu matoto.

¹⁷ Na vuna kua hau ta gala kamani Iesus Kristus, hau ta nap kata vazahenia vulukugu na vuna, hau ta gagala ke Vuvu. ¹⁸ Mara beta na

litiginia na golea kua a Kristus e katia ni niau, kua kene nap keteni pelea a vuni haiden dia kene mumuri na polea ke Vuvu. A Kristus e kodoniau ka nap kata pole ia ki kodoniau ve na kagu mogemoge kamahi ve. ¹⁹ Ta peledia ve na vuna kua dia ta hadavia na mirakel kamahi kua a Vuvu e kakatia na limagu na vuna na matuhanga kana Vule Tumonga. Ia na dala kua za, kua hau te nap keteni vala na Kalohua Kemi ke Iesus Kristus, varivuvu ni Ierusalem ki vano na provins a Ilirikum. ²⁰ Na kagu lohoihoia kapou matoto, ia kata vala polea kana Paraha na palakalaka kamahi kua beta a Kristus ni lalanga vona. Na vuna e beta ni kuligu kata kakatia galanga na huduna galanga kana kaka kua kava ti vama diria sios vona. ²¹ Betaka. Hau kua ta mumuri za na polea ke Vuvu kua e tani barae, “Manumanu kua varira beta dia na longoria stori vona, da dia te hadavia matoto kua. Manumanu kua muga beta dia na longoria kana polea, kua da dia te lala kemikemihia matoto.”

15:22-33 A Pol e kulina kete hadavia manumanu bukuni Rom ba muri kini vano kiri Spen

²² Ia na vuvuna kua ki beta na bebele tapu ni miu. Te gala kene vavala polea kana Paraha na palakalaka kamahi kua. ²³ Palaka kua ti beta ve palaka keteni katia galanga ve vona, na vuna te vahozovia palaka laveve na provins kua kava. Na krismas laveve, polokogu e kukulina matoto kata vano na hadavimiu. ²⁴ Palaka kua te lohoia keteni vano kiri Spen, kubarae, da te bele ni miu ka hadavimiu, ba muri kene vano kiri Spen. Da

ta hilohilo matoto kata mia pitu kamamiu. Ba muri miu kene kodoniau na kagu vavananga kiri Spen.

²⁵ Palaka da ta muga ka zahe ni Ierusalem kata kodonia manumanu ke Vuvu ni Ierusalem. Ba muri kene vano ni miu. ²⁶ Manumanu ke Vuvu ni Masedonia, kamani Akaia dia te varitaninia polea dia kene tapia moni taza dia kata vala vano kiri Ierusalem kete kodonia manumanu ke Vuvu kua dia ta mia zahazaha. ²⁷ Dia mule na kadia lohoihoia mule, dia ta vala na goloaloa kua. Na moge kua dia ta katia, e kemi matoto. Na vuna kadia dinau vona ni vuni Iuda, kubarae dia ka katia na dala kua dia kata kolia kadia dinau vona. Na vuna, a vuni Iuda dia ta pelea na goloaloa ke Vuvu kua e bukuna lagato, dia ka vano vala ni vuni haiden. Kubarae dia vuni haiden dia ka lohoia dia kata kolia moge ke vuni Iuda dia na kodonidia na goloaloa kua bukuna garigari.

²⁸ Kubarae e kuligu kata vahozovia galanga kua. Ka muga ka pelea na goloaloa kua ka zahe ni Ierusalem, ba muri kua taem kata ziho kiri Spen, hau ta vano balahemiu, ba muri kene ziho. ²⁹ Hau te lala pebarae, kua ta na bele ni miu, da ta vonu matoto na goloaloa mata mulimuli kua a Kristus e vala ni niau, hau ta vala ni miu.

³⁰ Habu tazigu kamani habu livukugu, ta huleni vatuharimiu na hizana kadolu Paraha a Iesus Kristus, habuka miu kata bada kamaniau miu na lotu kirigu, a Vuvu kete kodoniau. Mi u katia golea kua, kamana moge kua e lala kete kukulimiu kara kaka, kua na Vule Tumonga e

taruhia na polokodolu. ³¹ Miu lotu kiriniau, a Vuvu kete vaikoli kirigu ni pele kakavau na limani vuni Iuda kua dia ta vavala lamadia kiri Vuvu. Miu lotu ve habuka, a Vuvu kete katia manumanu ke Vuvu kua heta ni Ierusalem dia na pelea ve na goloaloa kua na manumanu ke Vuvu dia ta vala kata zahe na vala ni dia. ³² Kua a Vuvu ni kulina, da te hilohilo matoto kua keteni mai hadavimiu, hau ka hivu pitu kamamiu livuhagu ki bada mule pitu.

³³ Paleka a Vuvu kua e lala kete vala magali malugu kamana mianga pa, ni mia kamamiu laveve. Ia limoha.

16

16.1-16 A Pol e vala kana gritings na manumanu luba

¹ E kuligu miu kata kati kemihia ni livukudolu a Fibi. Ia e lala kete kokodonia na sios ni Senkria. ² Ta hulenimiu miu kata koi taturia na hizana Paraha, balika kua manumanu ke Vuvu dia ta lala dia kata kakatia. Kua tani sot na goloa katiu miu ta kodonia, na vuna muga ia ti kodonia manumanu luba kua dia ta sot na goloa. Hau ve e kodoniau ve boto katiu.

³ Miu vala kagu gritings ni Prisila kamani Akwila. Hiro na ruagu kua hita ta lupu gagala na galanga ke Iesus Kristus. ⁴ Hiro ta vala livuhahiro hiro kata kodoniau. Beta hiro na kuahi kua hiro kata mate. Ki beta ni hau za kua ta hate motu ni hiro, beu. Manumanu laveve kua na sios kamahi ke vuni haiden, dia ta hate motu ni hiro matoto ve. ⁵ Miu vala kagu gritings ve na

nuhu kena dia ta lala dia kata lupu dia na lolotu na kahi ruma.

Miu vala ve kagu gritings ni Epainetus, na ruagu mata muli. Ia e muga ki kara Kristen na manumanu laveve na provins a Esia.

⁶ Gritings ve ni Maria, ia e katia galanga kapou matoto kua kete kodonimiu.

⁷ Gritings ve ni Andronikus kamani Junias, vinekegu karua bukuni Iuda, hita ta karabus lupu. Hiro ta kaka hizanga na pidaki vuni apostel kamahi, hiro ka muga hiro ka kara Kristen ni niau.

⁸ Miu vala ve kagu gritings ni Ampliatus. Na ruagu mata muli na galanga kana Paraha.

⁹ Miu vala kagu gritings ni Urbanus, ruadolu na kua hita ta lulupu gagala ke Kristus, ia mai a Stakis ve.

¹⁰ Miu vala kagu gritings ve ni Apeles, ia na kaka kemi na poloki Kristus, kava ti hoho na parakilakilanga ki beta ni vala lamana kara Paraha.

Miu vala ve kagu gritings ve na manumanu laveve na ruma ke Aristobulus.

¹¹ Miu vala kagu gritings ni Herodion, ia na vinekegu.

Miu vala kagu gritings na nuhu dia ta lololi na ruma ke Narsisus, dia na manumanu kana Paraha.

¹² Miu vala ve kagu gritings ni Trifina kamani Trifosa. Hiro ta lala hiro kata gala bada matoto na galanga kana Paraha.

Miu vala ve kagu gritings ve ni Persis, ia na ruagu matoto. Ia na kaka katiu e gala matuha matoto na galanga kana Paraha.

¹³ Miu vala kagu gritings ve ni Rufus, a Vuvu e makia kana Paraha. Miu vala ve kagu gritings ve ni titinana ve. Ia na titinagu katiu ve kena.

¹⁴ Miu vala kagu gritings ve ni Asinkritus, kamani Flegon, ia mai a Hermes, a Patrobas, ia mai a Hermes, ia mai habu tazidolu kua dia ta mimia kamadia. ¹⁵ Miu vala kagu gritings ni Filologus, kamani Julia, a Nerus kamani livuka, ia mai ni Olimpás, ia mai na manumanu laveve ke Vuvu kua dia lololi kamadia.

¹⁶ Na kadolu moge kua Kristen kamahi, ia katiukatiu ni miu kete domia ruamiu kua miu ta Kristen lupu.

Dia sios laveve na poloki Kristus, dia ta vala gritings ni miu laveve.

16.17-20 Manumanu taza dia ta katia na sios ki varipe vulavulahi

¹⁷ Habu tazigu kamani habu livukugu, katane tani vatuhari mulehia ve polea kua. Miu lohoimiu na manumanu kua dia ta lala dia kata papala katia na polea kua miu te pelea kava, dia ka gala vavaraga polealea kamahi kua dia kata katia sios ni varipe vulavulahi. Moge kena dia ta lala dia kata kakatia, ia e lala kete vairohia manumanu na sios dia ka popoke. Miu pe kakava na manumanu kamahi kena.

¹⁸ Manumanu mata baraerae kena beta dia na gagala kana kadolu Paraha a Kristus. Beta. Dia ta gala mumuri na nazia kena e vivitolonidia kirina. Dia ta lala dia kata pole paipai matoto dia ka papade rukia poloka manumanu kua beta kadia hada lalanga ni kapou marata na moge kua

e kemi o na moge kua e zaha. ¹⁹ Manumanu laveve dia te longoria rereka kamiu moge kua miu ta lala miu kata mumuri matoto na polea kana Paraha. Kubarae ka hilohilo ni miu. E kuligu miu kata lala kemikemihia matoto na mogepa moge kemikemi, ni beta matoto miu na lala na mogepa moge zahazaha kamahi. ²⁰ Da pitu papa za na Vuvu kua kara mianga pa kamana magali kemia da e kodonimiu miu ka vaka taduria a Satan na tauri kabemiu.

Na mahariharia kana kadolu Paraha a Iesus, e kamamiu.

16:21-24 Manumanu taza dia ta vala kadia gritings ve ni vuni Rom

²¹ A Timoti na ruagu kua miro ta rurua gagala kana Paraha, ia mai a Lusius kamani Jeson ia mai a Sosipater, ia mai habu vinekegu a vuni Iuda, dia ve dia ta vala kadia gritings ni miu. ²² Hau a Tertius, ia hau kua ta vavapolungania na pas kua, ta kara limani Pol ka vavapolupolu kana. Hau ve ta vala kagu gritings ni miu na hizana Paraha.

²³⁻²⁴ A Gaius ve e vala kana gritings ve ni miu. E hada poto papa matoto ni niau na kana ruma, ki lala kete hada poto papa na manumanu laveve na sios.

A Erastus ia na kaka kua e lala kete hada poto na moni kana gavman bukuna taon kua. Ia mai

a tazidolu a Kwartus. Dia laveve kua dia ta vala kadia gritings ni miu laveve.*

16.25-27 Tolu kata vazahenia hizani Vuvu

²⁵ A Vuvu e nap kete katia miu na madi ni bada na kamiu bilip. Habuka kua na Kalohua Kemi ta lala kata vavaketekete ni miu vona, na Kalohua Kemi ni Iesus Kristus. Na Kalohua Kemi kua, ia varira, varira za e litigianga ki ngongoro paritigi. ²⁶ Palaka kua, na matotoka polea ti vabeleni kavakava ni dolu na vuna na polealea kamahi kua na profet kamahi dia ta vapolungania. A Vuvu kua e mahuri roro, ia ti vabeleni kavakava na manumanu laveve na kantri laveve, dia kata bilip dia na muri na polea ke Kristus. ²⁷ Glori laveve ia ke Vuvu katiu papa za, ia kazihena za, ia na vuvuna lohoihoia pa laveve, ia ki katia goloaloa laveve, laveve, na limani Iesus Kristus. Tolu kata vavazahenia hizana za na dama laveve, beta hozohozaana. Ia limoha.

* **16:23-24** Na poloka buk baibel Grik taza bukuni varira e vapolunganga polea kua ve, "Paleka a Vuvu ni vala na mahariharia kana kadolu Paraha a Iesus Kristus ni vano ni miu laveve. Ia limoha."

Kalohua Kemi ke Iesus na Polea Vitu
The New Testament in the Vitu language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Vitu long Niugini

copyright © 2019 Wyclif e Bijbelvertalers Nederland

Language: Pole Vitu (Vitu)

Dialect: Vitu

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

5a86e94f-d1d1-5388-8981-4bc1ed55d7ae